

ΤΟΜΟΣ Γ'. ΘΕΦΟΡΔΗ
ΔΕΝ ΔΙΚΑΙΟΥΤΣΑΙ ΝΑ
ΕΤΔΑΙΜΟΝΗΣ ΜΗ ΠΑ-
ΡΑΓΩΝΕΤΔΑΙΜΟΝΙΑΝ
ΩΣ ΔΕΝ ΔΙΚΑΙΟΥΤΣΑΙ
ΝΑ ΕΥΠΟΡΗΣ ΜΗ
ΠΑΡΑΓΩΝ ΠΛΟΥΤΩΝ.

Σύγγραμμα μηνιαίως εκδιδόμενον ὑπὸ Πλάτωνος Ε. Δρακούλη.

ΤΕΤΧΟΣ Γ'. ΜΑΡΤΙΟΣ.
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΟΥ ΕΙΝΕ
ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΝ
ΚΟΣΜΟΝ ΒΕΛΤΙΟΥΤΣΑ
ΣΕΑΥΤΗΝ. ΒΕΛΤΙΟΙΣ
ΔΕ ΣΕΑΥΤΗΝ ΕΚΤΕ-
ΛΟΥΤΣΑ ΧΡΗΣΙΜΟΝΤΙ.

Ἐρευνα

Oxford, 1908.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

25 Φεβρουαρίου.

Ἡ τραγικὴ ἔκβασις τοῦ δικτατορικοῦ πειρά-
ματος ἐν Πορτογαλίᾳ, ἀνεχαίτισε ὡσεὶ διὰ
μαγείας τὴν ὁρμὴν ἐν Ἑλλάδι παρορμώντων
τὸν βασιλέα Γεώργιον νὰ προβῆ εἰς προσόμοιον
πείραμα. Ἡ ἐποχὴ τῶν δικτατοριῶν ἀντιπαρήλθεν
ἀνεπιστρεπτὴ καὶ ὅσοι φρονοῦν ὅτι δύνανται νὰ
παίξουν μὲ ταιαῦτα πειράματα προδίδουν ὅτι εἶνε
ἐντελῶς ἀναίσθητοι πρὸς τοὺς κινδύνους εἰς οὓς
ἐκθέτουν τὴν πατρίδα των. Ὅσοι σφοδροὶ ἐσχάτως
κατέστησαν οἱ συνήγοροι τῆς ἀναστολῆς τοῦ συν-
τάγματος ἐν Ἑλλάδι ὡστε εἶνε δύσκολον νὰ συνει-
κάσῃ τις ἀπὸ ποίους κινδύνους μᾶς ἔσωσεν ἡ τρα-
γωδία τῆς Λισαβώνας. Τὸ ἑλληνικὸν σύνταγμα
εἶνε πρόσχημα μόνον ἐλευθερίας, ἀλλὰ ὅσον θεω-
ρεῖται ἰσχύον, θεωρεῖται ἰσχύουσα καὶ ἡ ἰδέα τῆς
πολιτικῆς ἐλευθερίας. Ἔργον συνέσεως εἶνε νὰ
ἀσχοληθῶμεν ὅλοι ἵνα ἡ ἐλευθερία καταστῇ πραγ-
ματικὴ, καὶ οὕτω ἀντὶ τοῦ προσχήματος ὅπερ
ὑφίσταται ὑπὸ τὸ ὄνομα σύνταγμα, προκύψῃ
ἀληθὲς σύνταγμα ἐγγυώμενον τὴν εὐημερίαν τοῦ
ἔθνους καὶ τὴν εὐκοσμον διοίκησιν τῆς πολιτείας.

Παλαιὸς φίλος καὶ συμμαχητὴς ἐν τῷ ἀγῶνι ὃν ἐνεκαίνισεν
ἐν Ἑλλάδι ἡ ἔκδοσις τοῦ ἄρθρου πρὸ εἰκοσιπενταετίας, νῦν δὲ
γνωστὸς δικηγόρος ἐν Ἀθήναις, ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἐπόμενα ἐξ
ἧν καταδείκνυται ὅτι καίει ἀκόμη εἰς τὰ στήθη του τὸ ἱερόν
πῦρ ὅπερ εἰς πλάτῃς ἑλληνικὰς καρδίας ἤναψεν ἡ διετὴς
ὑπαρξίς τοῦ ἄρθρου.

“Ἀγαπητὲ Πλάτων. Τὸ ἄρθρον σου περὶ
Πανελληνίου Ἐργατικοῦ Κόμματος τὸ δημοσιευθὲν
ἐν πατραϊκῇ ἐφημερίδι καὶ πολλάκις ἔκτοτε ἀνα-
δημοσιευθὲν ἔδωκεν μεγάλην ὠθησιν εἰς τὴν συζή-
τησιν τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων καθ’ ὅλην τὴν
Ἑλλάδα. Κρίνω τὸν σχηματισμὸν ἐνός τοιούτου
κόμματος ὡς ἀπαραίτητον ἐν Ἑλλάδι ὅχι μόνον
πρὸς προστασίαν τῶν καθαρῶς ἐργατικῶν συμφε-
ρόντων καὶ ὠθησιν αὐτῶν ἐπὶ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου
ἀντιλήψεως καὶ διεκδικήσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς
ρύθμισιν τῆς τακτικῆς τῶν ἄλλων κομμάτων τὰ
ὅποια ἐλλείπει πάσης ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς πίεσεως
ἔξωθεν κατέστησαν τὴν φαυλότητα τὸ μόνον χαρα-
κτηριστικὸν τοῦ πολιτεύεσθαι. Καλὴ ὀργάνωσις,
σαφὲς πρόγραμμα, καὶ αὐστηρὰ πειθαρχία θὰ
καθίστων τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα ἐντός τριετίας
δύναμιν ἰκανὴν ταχύτατα νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν ἤδη
ἐπικρατοῦσαν φαυλοκρατίαν. Σὺ σκέπτεσαι ὅτι

λείπει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ χαρακτήρ ὁ ἠθικός, ὁ
ἀφιλοκερδής, ὁ φιλέλληνας, ὁ ἀφίλαυτος καὶ ἀγωνί-
ζεσαι νὰ τὸν διαμορφώσῃς ἵνα ὁ μέλλον ἀγὼν ἐνός
Ἐργατικοῦ Κόμματος φέρῃ τὰ ποθοῦμενα ἀποτελέ-
σματα τῆς κοινωνικῆς μεταμορφώσεως ἀλλ’ ὁ
ἰσχυρισμὸς μου εἶνε ὅτι ἀμφότεραι αἱ προσπάθειαι
ἢμποροῦν νὰ γίνωνται συγχρόνως καὶ ἐκ παραλ-
λήλου, διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ εἰρηνικὴ ἐκείνη ἐπανά-
στασις ἣν ἡμεῖς ἐθέσαμεν ὡς πρόγραμμά μας πρὸ
ἐνός τετάρτου αἰῶνος καὶ ἤδη ἀφελεῖς ἐφημε-
ριδογράφοι ἐρίζουν περὶ ἐφευρεσιτεχνίας. Ἦτο
δυστύχημα διὰ τὰς ἐργατικὰς τάξεις καὶ διὰ τὸ
γένος ὅτι τὸν ἀγῶνα μας ἐκείνον οἰκειοποιήθησαν
ψευδοσοσιαλισταὶ καὶ ἠλίθιοι, πρὶν προφθάσῃ τὸ
πρόγραμμά μας νὰ κατανοηθῇ. Ἦδη ὅμως εἶνε
ψυχολογικὴ στιγμὴ διότι ὁ κόσμος ἀφ’ ἐνός μὲν
δεικνύει σημεῖα ἀφυπνίσεως σοσιαλιστικῆς, ἀφ’
ἐτέρου δὲ τὰ πολιτικὰ κόμματα εὐρίσκονται εἰς τὰ
πρόθυρα τῆς χρεωκοπίας, ἐξαντληθέντος ὅλου τοῦ
φανακιστικοῦ ὑλικοῦ των.”

Ἄλλος προσφιλὴς ἀνταποκριτὴς ὃν γνωρίσαντες προσωπικῶς
πρὸ διετίας ἐν Βενετίᾳ ἐξετιμήσαμεν λίαν διὰ τὰ φῶτα του καὶ
τὸν σεμνὸν χαρακτήρα του, μᾶς γράφει τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν ἣν
δημοσιεύομεν ὁλόκληρον χάριν τοῦ ποιήματος χωρὶς, ἐνοεῖται,
νὰ θεωρῶμεν ἀνήκοντα ἡμῖν τὰ ἐγκώμια δι’ ὃν φιλοφρόνως
συνοδεύει τὰς παρατηρήσεις του.

“Ἀγαπητὲ κ. Δρακούλη. Τὸ ἀκόλουθον ποιη-
μάτιον τοῦ ἡμετέρου Ἀλ. Κατακουζηνοῦ εὗρον
ἐσχάτως καὶ σὰς τὸ στέλλω καθὼς προφορικῶς
σᾶς ὑπεσχέθη

Μὴ τὰ ζῶα βασανίζης, τ’ ἄβλαβα μὴ τ’ ἀφανίζης.

Καὶ αὐτὰ ὡς σὺ ἐπίσης νεῦρα ἔχουσι κ’ αἰσθήσεις.

Μὲ δεικνύης ἀσπλαγχνίαν κίπτων καὶ τρυπῶν τὴν μυίαν.

Καθὼς θέλεις σὺ νὰ ζήσης, θέλει καὶ αὐτὴ ἐπίσης.

Ἀγαπᾶς νὰ σὲ κτυπῶσι καὶ νὰ σὲ κακοποιῶσι ?

Ν’ ἀφαιρῶσι τὴν τροφὴν σου, νὰ πικραίνου τὴν ψυχὴν σου ?

Ὅπως σὺ δὲν ἀγαπᾶς, μὴ πειράξῃς μὴ κτυπᾶς.

Ἄβλαβον καὶ ἀναπνέον, ἔνυδρον, πτηνόν, χερσαῖον.

Εἶνε ὁμολογουμένως λίαν διδακτικόν, καὶ ὡς ὁ
τελευταῖος στίχος δεικνύει τὸ πνεῦμα του περι-
λαμβάνει καὶ τὰ ἄβλαβα ζῶα ἅτινα ὁ ἄνθρωπος
σφάζει πρὸς τροφήν του καίτοι κάλλιστα ἠδύνατο
καὶ διὰ φυτῶν καὶ ὀπωρῶν νὰ συντηρῆται, ὡς
πολλοὶ σήμερον πράττουσιν. Εἰσθε ἀληθῶς συγ-
χαρητηρίων ἄξιος προσπαθῶν διὰ τῆς ἀνεκτιμῆτου
ἘΡΕΥΝΗΣ σας νὰ μεταβάλητε τὴν σκληρὰν τῶν
ἀνθρώπων καρδίαν εἰς εὐσπλαγχνον ἐν ταῖς σχέ-
σεσιν αὐτῶν πρὸς τὰ ἀθῆα τοῦ Θεοῦ δημιουργή-

ματα ὃν ὁ προορισμὸς ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε εὐεργετικός. Ἐνθέρμων ἐπίσης συγχαρητηρίων ἄξιος εἰσθε καὶ διὰ τὰς ἄλλας σοφὰς καὶ θείας ἰδέας σας, τὰς ἐν τῇ ἀγαπητῇ ΕΡΕΥΝῃ μετὰ πολλῆς ἐπιστημονικότητος ἐγκατεσπαρμένας δι' ὧν, ὡς καρδιογνώστης καὶ ἀληθῆς κοινωνιολόγος ἐπιδιδόκετε οὐ μόνον τὴν μὀρφωσιν χαρακτήρος, ἀλλὰ καὶ ἄλλας αὐτοῦ νὰ καυτηριάσητε, ὡς ἄλλος χρυσόστομος, κακίας. Ἡμεῖς τὰ μέγιστα ἐκτιμήσαντες τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, τὴν μοναδικὴν πνευματικὴν καὶ παρήγορον τροφὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ διαβλέποντες ἐν τῷ προσώπῳ σας τὴν εἰκόνα ἀληθοῦς καὶ εἰλικρινοῦς ἀναμορφωτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, παντὶ σθένει προσπαθοῦμεν καὶ τοῖς ἡμετέροις ἐνταῦθα καὶ τοῖς παρεπιδημοῦσιν ἔλλησι νὰ ἐμβάλωμεν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνεκτιμήτου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ καὶ πείσωμεν αὐτοὺς νὰ ἐγκολποθῶσιν αὐτὴν ὡς τὴν μόνην σωτήριον σύντροφον, βέβαιοι ὄντες ὅτι ἱκανοποιούμεν τὴν εὐσεβεστάτην καὶ ἑλληνικωτάτην καρδίαν σας.

“Φίλος ἀφωσιωμένος Ἀρχμ. Ἰωάννης Βασιλικὸς ἱερατικός τῆς ἐν Βενετίᾳ ὁρθοδόξου ἑλληνικῆς κοινότητος.”

Ἄρθρογράφος ἐν ἀθηναικῇ ἐφημερίδι παραβάλλων τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς προόδους Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας λέγει ὅτι ἡμεῖς μὲν προσκόπτομεν διότι ἔχομεν φιλοσοφίαν, οἱ δὲ ἄγγλοι προκόπτουν διότι δὲν ἔχουν φιλοσοφίαν. Ἄραγε νὰ ἀστειεύεται ἢ νὰ ἐννοῇ κάτι τι ἰδιαίτερον διὰ τῆς λέξεως φιλοσοφία; Ἐν ἐκατέρᾳ περιπτώσει μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐκφέρω τὴν κοινοτοπίαν ὅτι ἡ ὄλη δρᾶσις ἡμῶν, ἡ ὄλη διαγωγὴ μας εἶνε ἀθῶα πάσης φιλοσοφίας, τὴν δὲ διαγωγὴν καὶ δρᾶσιν τῶν ἄγγλων ἔχει ῥυθμίσει πολλῶν γενεῶν φιλοσοφικὴ διανόησις. Φιλοσοφία οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ ἀντλησις θεμελιωδῶν ἀρχῶν πορείας ἀπὸ τὴν πείραν τοῦ βίου, μὲ ἄλλας λέξεις τέχνη τοῦ μετατρέπειν τὰ παθήματα εἰς μαθήματα. Οἱ ἄγγλοι ἔχουν καὶ τὴν γνῶσιν νὰ κινούνται εἰς σκέψεις ἀπὸ τὰς διδαχὰς τῶν φιλοσοφούντων, οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν ποσῶς αὐτὴν τὴν γνῶσιν. Ἄν δὲν ἐπέδρα ἡ φιλοσοφία ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ κατορθώσασα τόσας ἐπαναστάσεις, δὲν θὰ εἶχε σήμερον ὁ κόσμος τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας ἃς ἔχει. Εἶπον ὅτι ὁ ἀρθρογράφος ἢ ἀστειεύεται ἢ κάτι ἄλλο ἰδιαίτερον ἐννοεῖ διὰ τῆς λέξεως φιλοσοφία. Φρονῶ ὅμως ὅτι ὑπάρχει καὶ τρίτη ἐξήγησις: δὲν βλέπει, καὶ αὐτὸ πάσχουν ὅλοι οἱ μὴ ἀναγνωρίζοντες ζώσας ἰδέας, θεμελιώδεις ἀρχὰς, μεγάλας γενικὰς ἀληθείας ῥυθμιζούσας τὸν βίον ἀτομικὸν καὶ πολιτικόν, καὶ αὐτὸ πάσχουν ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες, πρῶτιστα πάντων οἱ ἐφημεριδογράφοι. Ἐλέχθη τὸ πάλαι καὶ ἐτονίσθη ὡς τὸ τιμαλφέστερον δίδαγμα τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως ὅτι οὐσιῶδες, ἀπαραίτητον διὰ τε τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν εὐδοκίμησιν εἶνε νὰ γνωρίζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ ὅτι διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἶνε ἀνάγκη νὰ μελετῶμεν τοὺς νόμους τοῦ βίου. Ἐρχονται ὅμως οἱ Ἕλληνες ἐφημεριδογράφοι καί,

δίκην πιθήκων εἰσερχομένων εἰς ἐργαστήριον ζωγράφου, ἀνατρέπουν πᾶν τιμαλφὲς καὶ τίμιον, καὶ ἀναγράφουν ὅτι μόνον τίμιον εἶνε νὰ ζῆ τις ὡς πολυτευόμενος, ἢ χρηματιστής, ἢ δικολάβος.

Ὁ ἐφημεριδογραφικὸς κολοσσὸς ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Τάιμς τοῦ Λονδίνου, ἢ Λονδίνειος Χρόνος, ἢ οἱ Καιροὶ τοῦ Λονδίνου, οἱ Times, ἢ ὑψιβρέμεταιρα αὕτη ἐφημερίς, (τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ;) ἐκτίθεται εἰς πώλησιν. Πᾶς ὅστις προσφέρῃ τιμὴν ἀνερχομένην περίπου εἰς 25 ἑκατομμύρια φράγκων, γίνεται κύριος τοῦ “παγκοσμίου φύλλου τοῦ ἄστεως τοῦ Λονδίνου.” Προσέφερεν ὁ Πήρσον περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια καὶ ὀλίγου δεῖν τὸ ἠγόραζεν, ἀλλ’ ἀμερικανοὶ προσφέρουν ἤδη 22 ἑκατομμύρια, καὶ οὐδεμία πώλησις ἀκόμη ἐπραγματοποιήθη, καθ’ ἣν ὥραν γράφομεν. Ἴσως διότι προσδοκᾶται τολμηρότερος ἀγοραστής. Ἴδου εὐκαιρία διὰ τοὺς Ἕλληνας ἑκατομμυριούχους οἱ ὅποιοι ἔχουν κατάκαρδα τοὺς ἐθνικοὺς πόθους τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἐν συνδικάτου ἐξ ὁμογενῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ κύριον τοῦ πανισχύρου φύλλου καὶ νὰ κατορθώσῃ ἐπὶ τέλους τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ οὐείρου τῶν ἐλλήνων πατριωτῶν, νὰ μετατρέψῃ δηλαδὴ τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης ἀπὸ περιφρονητικῆς πρὸς πᾶν ὅ,τι νεοελληνικόν, εἰς φανατικὴν συνήγορον τοῦ νεοελληνικοῦ ἠθους, καὶ τῆς νεοελληνικῆς μεγαλοφυΐας! Πρόεδρος τοῦ συνδικάτου ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁ κ. Θεοτόκης, γραμματεῖς δὲ δρᾶξ ἀθηναίων ἐφημεριδογράφων. Τοιουτοτρόπως θὰ ἀπέκτα τὸ γένος τρία μεγάλα ἀγαθὰ ἄγοντα εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν προαιωνίων πόθων του! α’) “φιλελληνικὴν” δημοσίαν γνώμην ἐν Εὐρώπῃ ῥυθμιζομένην ὑπὸ τῶν στηλῶν τοῦ Λονδίνειου Χρόνου. β’) μόνιμον κυβερνησιν ἐν Ἀθήναις ἀφωσιωμένην ἀνευόχλητον ὅπως ἐπιδοθῆ ὀλοψύχως εἰς τὸ μέγα ἀναγεννητικὸν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἔργον, ὅπερ, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, ὅ,τε νῦν πρωθυπουργὸς καὶ οἱ ἄλλοι μνηστήρες τῆς θέσεως ταύτης κατέστησαν σκοπὸν τοῦ βίου των. γ’) ἀνεξάρτητον ἑλληνικὸν Τύπον διευκολυνόμενον νὰ διεξαγάγῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς “εἰρηνικῆς ἐπαναστάσεως” καὶ νὰ καταφέρῃ τὴν προσάρτησιν τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος εἰς τὸ ὄλβιον ἡμῶν βασιλεῖον! Πλήν, ὅλα τὰ ὄνειρα ταῦτα εἶνε πομφόλυγες διότι οἱ Ἕλληνες ἑκατομμυριούχοι δὲν σκέπτονται νὰ ἀγοράσουν τὸν Λονδίνειον Χρόνον. Ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἑλληνισμοῦ δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει, καὶ ἡ ἐθνικὴ ἐνότης δὲν εἶνε ἀσφαλῆς κερδοσκοπικὴ ἐπιχείρησις. Ἴσως δὲ καὶ ἐάν τὸν ἠγόραζον δὲν θὰ κατάρθουν νὰ πείσουν τὴν Εὐρώπην νὰ θαυμάζῃ τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ νεοελληνισμοῦ ἢ τὸ μέγα ὕψος τῶν νεοελληνικῶν ιδεῶδων. Εἶνε μάλιστα πιθανώτερον ὅτι ὁ Λονδίνειος Χρόνος θὰ ἐγένετο ἔτι μισελληνικωτέρα ἐφημερίς παρ’ ὅ,τι τῶρα εἶνε, καὶ εὐχῆς ἔργον ἄρα θὰ ἦτο νὰ μὴ τὸν ἀγοράσουν Ἕλληνες. Ὅντως, πιστεύομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος.

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.

Ἐσχον ἀφορμὴν τελευταίως νὰ ἐγκύψω εἰδικώτερον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν Γαλλίᾳ τάσεων πρὸς προοδευτικὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος, καὶ ἐπεύγομαι νὰ διατυπώσω τὴν γνώμην ἣν ἐντεῦθεν ἐμόρφωσα διότι κρίνω ὅτι πᾶς λαὸς φιλοτιμούμενος νὰ ἀκολουθῇ τὴν παγκόσμιον πρόοδον ὀφείλει ν' ἀναθεωρῇ τοὺς οικονομικοὺς θεσμοὺς τοῦ ἵνα βαθμηδὸν ἐγκαταλίπη ὅ,τι ἔωλον ἐν αὐτοῖς καὶ ἀσπάζηται ὅ,τι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καταδείκνυται συνάδον πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον. Αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τινος γινόμεναι προσπάθειαι πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ ἐν ἰσχύι φορολογικοῦ συστήματος ὡς πρὸς τὸ εἰσόδημα προκάλεσαν ἀληθῆ θύελλαν διαμαρτυρησέων ἐκ μέρους τῶν ὀπισθοδρομικῶν στοιχείων, λόγῳ μὲν ὅτι διέτρεχε δῆθεν κίνδυνον τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, πράγματι ὅμως διότι οἱ ἀντιδραστικοὶ οὗτοι ἀντελήφθησαν προανάκρουσμα κρισίμου μάχης μεταξὺ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας καὶ ἐξανέστησαν ἵνα σώσωσι τὰ προνόμια ἅτινα παρέχει αὐτοῖς ἡ κεφαλαιοκρατικὴ βῆσις τοῦ ὑπάρχοντος φορολογικοῦ συστήματος. Ἐν τούτοις αἱ ἐν λόγῳ προσπάθειαι εἶνε σύμφωνοι πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἀρχὴν τὴν ἀναγεγραφομένην εἰς ὅλα τὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα, καίπερ νεκρὰν καταστάσαν, ὅτι δηλαδὴ ἕκαστος δέον νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῶν οικονομικῶν του δυνάμεων. Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος εἶνε μεγάλη ἰδέα καὶ κατὰ συνέπειαν ἔχει φανατικούς ἐχθροὺς ὅπως ἔχει ἀφωσιωμένους φίλους. Αἱ μεγάλαι ἰδέαι ἔχουν τοῦτο τὸ κοινὸν πρὸς τὰς μεγάλας προσωπικότητας. Δὲν ὑπάρχουν ἀδιάφοροι δι' αὐτὰς ἀλλὰ ἢ σφοδροὶ ὑπέρμαχοι, ἢ σφοδροὶ πολέμιοι. Εἰς τῶν φανατικωτέρων πολεμίων τοῦ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος φόρου ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Jules Roche, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποκαλέσῃ τὴν ἰδέαν ταύτην “ μέγα ψεῦδος προωρισμένον νὰ ταφῇ ὡς τόσα ἄλλα ψεῦδη πρὸς θρίαμβον τῆς ἀληθείας.” Πολλάκις ἡ ἀλήθεια ἐτάφη παρασταθεῖσα ὡς ψεῦδος, ἀλλ' αἰεποτε ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου ἐν γλωττοτέρα, πρὸς ἀποσβόλωσιν τῶν ἐνταφιαστῶν της. Ἡ πεποίθησις ἦν ἐσχημάτισα εἶνε ὅτι ἡ ἰδέα τῆς προοδευτικῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος εἶνε μεγάλη ἀλήθεια καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ νικήσῃ. Ἡ πρὸς τοῦτο καταβαλλομένη ἐν Γαλλίᾳ νομοθετικὴ ἐργασία τείνει νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑπὲρ τοῦ κράτους, διὰ νέων ἀμέσων φόρων ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, πρόσδοτον ἦν τὸ κράτος μέχρι τοῦδε ἦντλει διὰ ποικίλων, ἐπίσης ἀμέσων, φόρων ὄχι ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Ἡ ἀντικατάστασις αὕτη γεγηρακότων φόρων βασιζομένων ἐπὶ ἐώλων συλλήψεων οικονομικῆς ἠθικῆς, διὰ φόρων νέων συναδόντων πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Νέου Πνεύματος, εἶνε ὄντως ῥηξικέλευθον βῆμα, διότι θέτει τὰς βῆσεις ὑγιоῦς φορολογικοῦ συστήματος στρεφομένου πρὸς τὰ μεγάλα εἰσοδήματα διὰ μεγάλας εἰσφοράς, πρὸς τὰ μέτρια διὰ

μετρίας, ἀφίνοντος δὲ τὰ ἀσήμαντα εἰσοδήματα ἐντελῶς ἀφορολόγητα. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ εἰσόδημα φορολογεῖται μόνον ὅταν ὑπερβαίῃ τὰς 160 λίρας τὸ ἔτος, ἀλλὰ καίτοι τὸ ἀγγλικὸν σύστημα δὲν ἀναγράφει ὡς ἀρχὴν τὸν προοδευτικὸν φόρον, οὐχ ἦπτον βέβαιοι εἶνε ὅτι μέλλει ἀναποδρίστως νὰ θεσπισθῇ ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἴσως μάλιστα ἐπὶ βῆσεων ἔτι ἐπαναστατικωτέρων ἢ ἐν Γαλλίᾳ. Πολυετῆς σάλος ζητῶν τὴν νομοθέτησιν προοδευτικῆς κλίμακος κατέληξεν εἰς τὸν διορισμὸν ἐπιτροπείας ἧς μέλη εἶνε πολλοὶ σοσιαλισταὶ καὶ ἦτις ἐργάζεται νὰ ἐξεύρῃ τρόπον ἱκανοποιούντα τὴν ἀπαίτησιν τῶν νέων ἰδεῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ Ἀγγλία εἶνε ἡ κοιτὶς τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, καὶ μάλιστα αὕτη ἡ ρίζα τοῦ προοδευτικοῦ φόρου ἀνευρίσκειται ἐν τῇ ἐνεστώσῃ διαμορφώσει του. Τί ἄλλο ὄντως εἶνε ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς προοδευτικῆς κλίμακος τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἔχων ἐτήσιον εἰσόδημα κατώτερον τῶν 160 λιρῶν ἀπαλάσσειται τοῦ φόρου; Ἡ τάσις εἶνε πρόδηλος. Λύριον ὁ ἔχων εἰσόδημα τετρακοσίων θὰ ἐπιβαρύνεται τριπλασίως (ὄχι διπλασίως) τοῦ ἔχοντος εἰσόδημα διακοσίων λιρῶν. Καὶ ὁ ἔχων εἰσόδημα ὀκτακοσίων θὰ ἐπιβαρύνεται τετραπλασίως (ὄχι διπλασίως) τοῦ ἔχοντος εἰσόδημα τετρακοσίων λιρῶν. Χωρὶς ν' ἀξιῶ τίτλον ἀρμοδίου ἀπολογητοῦ τῆς προοδευτικῆς ἰδέας δὲν διστάζω νὰ χαρακτηρίσω ὡς παντάπασιν ἀπαράδεκτον τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι τὸ προοδευτικὸν σύστημα προσκρούει εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος. Ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ἀληθεύει. Πατάσσει τὴν ἰσότητα τοῦ φορολογικοῦ ποσοστοῦ, διότι ἀκριβῶς ἡ ἰσότης τοῦ ποσοστοῦ εἶνε ἀνισότης εἰσφορᾶς· εἶνε ἀδικία κατὰ τῶν ἔχόντων μικρὸν εἰσόδημα. Τὸ τῷ φερ' εἰπεῖν, τῆς προσόδου μικροῦ εἰσοδηματίου εἶνε πολὺ σπουδαιότερον ποσὸν παρὰ τὸ τῷ τῆς προσόδου μεγάλου εἰσοδηματίου. Ὁ μικρὸς εἰσοδηματίας δίδων τὸ τῷ τῆς προσόδου του πάσχει ζωτικὴν ἐλίπτωσιν περιουσίας, ἀλλ' ὁ μέγας εἰσοδηματίας ἠκιστα θίγεται δίδων τὸ τῷ τῆς προσόδου του. Ἡ ἰσότης καὶ τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ ἵνα ὁ μέγας εἰσοδηματίας δόσῃ τὸ $\frac{1}{2}$ ἢ $\frac{1}{3}$ καθ' ὃν χρόνον ὁ μικρὸς δίδει τὸ τῷ. Ἡ ἰσότης σταθμίζεται ὑπὸ τὰς προσπάθειαις ἃς καταβάλλουσιν ὑπὲρ τῆς κοινωνίας τὰ μέλη αὐτῆς. Ἀπαιτοῦντες ἰσότητα ποσοστοῦ ἀπαιτοῦμεν προσπάθειαις παρὰ τοῦ ἀπλούτου μείζονας ἢ παρὰ τοῦ πλουσίου τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἀνισον καὶ ἀδικον. Ἀνεξαρτήτως τούτου ἡ καθιέρωσις τοῦ προοδευτικοῦ φόρου εἶνε εὐκτέα καθ' ὅσον συνεπάγεται τὴν ἀρσιν τῆς ἀδικίας ἠτις προσγίνεται εἰς τὰς ἀπλούτους τάξεις διὰ τῶν ἐμμέσων φόρων οὓς δὲν εἶνε ὑπερβολὴ νὰ ὀνομάσῃ τις μαστίγια τῶν λαῶν ὡς κυριολεκτικῶς μαστίζοντας τοὺς μὴ ἔχοντας μὲν χρήματα ἀναγκαζομένους ὅμως νὰ εἶνε καταναλωταὶ φορολογουμένων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸ σημερινὸν σύστημα μαστίζονται οὕτω οἱ ἀσθενέστεροι διὰ τῶν ἐμμέ-

σων φόρων εξασφαλίζοντων πλέον του ήμισους του προϋπολογισμού. Το αυτό θλιβερόν φαινόμενον παρουσιάζει και η παρ' ήμιν κατάσταση διότι και παρ' ήμιν πλέον του ήμισους του φορολογικού βάρους πιέζει τον πτωχόν λαόν δια της μεθόδου των έμμέσων φόρων. Ο προϋπολογισμός του 1905, επί 125 εκατομμυρίων δραχμών, 57 εκατομμύρια πραγματοποιοί από τους μη έχοντας (43 εκ καταναλώσεως και 14 εκ μονοπωλίων). Τί δεινότερον και τί άδικώτερον της καταστάσεως ταύτης; Προδήλως μία υπάρχει θεραπεία: η εξακρίβωσις του καθαρού εισοδήματος των πολιτών και η προοδευτική φορολογία αυτού—δηλαδή δις τόσῳ μείζων φορολογία ὅσῳ ἄπαξ μείζον τὸ εισόδημα. Αντίστασις κατά του σωτηρίου τούτου μέτρου βεβαίως εἶνε ἀναπόδραστος και τοιαύτη ἀντετάχθη πανταχοῦ, ἀλλὰ τούτο δέν εἶνε λόγος ὅπως διστάσωμεν νὰ ταχθῶμεν με τὴν ἀλήθειαν δέν εἶνε λόγος ὅπως ἐπὶ πλέον ἐπιτρέψωμεν τὴν ἀδικίαν ἣτις συνίσταται εἰς τὴν ἀσυδοσίαν τῶν εὐπόρων εἰς βίρος τῶν ἀπόρων. Οἱ εὐποροὶ θὰ ἀντιτάξωσι τὴν ἀντίστασίν των, ἀλλὰ ἀντιπαρήλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν οἱ ἀποροὶ δέν εἶχον φωνὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἡ φωνὴ των ἀπὸ τούδε καθίσταται τόσον ἰσχυρὰ ὥστε τῇ ἀληθείᾳ τὸ κράτος κερδαίνει διευκολύνον τους ἀπόρους νὰ μεταβάλλωνται εἰς εὐπόρους και τότε νὰ τους φορορογῆ μέχρις οὔ πάντες γίνωσι και εὐποροὶ και φορολογούμενοι. Ἡ νέα λοιπὸν ἀρχὴ εἶνε ὅτι δέον νὰ εξακριβώνεται τὸ πραγματικὸν εισόδημα, εἴτε προερχόμενον ἐξ ἐγγείου προσόδου, εἴτε ἐξ οἰκοδομῶν, εἴτε ἐκ κινητοῦ πλούτου εἴτε ἐξ ἐμπορίου και βιομηχανίας εἴτε ἐκ μισθῶν ἢ συντάξεων, εἴτε ἐξ ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων· τὸ δὲ σύστημα τῆς εξακριβώσεως γενικῶς εἰπεῖν εἶνε ἡ τήρησις φορολογικῶν καταλόγων ἐν ἐκάστῳ δήμῳ. Τὰ ἰσχύοντα περὶ ἐγγείου φόρου ἐν Γαλλίᾳ δέν ἱκανοποιοῦν τὴν φορολογικὴν ἰσότητά. Βάσις αὐτῶν εἶνε τὸ κτηματολόγιον, ὅπερ εἶνε σύστημα ἀπηρχαιωμένον και ἤδη καταδικάζεται προτιμωμένου του συστήματος τῆς δηλώσεως τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων τὰ ὅποια ἐν τῷ δήμῳ ἔχει πᾶς φορολογούμενος. Ἐνῶ τὸ κτηματολόγιον ἐν Γαλλίᾳ ἀπορρίπτεται ὡς πρόσκομμα προόδου, ἐν Ἑλλάδι υπάρχουν πολλοὶ κηρύσσοντες πᾶσαν ριζικὴν μεταρρυθμίσειν του ἐγγείου φόρου ὡς ἀνεπίδεκτον ἐφαρμογῆς λόγω ἑλλείψεως κτηματολογίου! Ἡ εξακρίβωσις του εισοδήματος ἐκ κινητοῦ πλούτου εἶνε τὸ ἀκανθωδέστερον μέρος του ὅλου ζητήματος. Τὸ κινητὸν κεφάλαιον σήμερον εἶνε Τιτάν, και ἡ φορολογία του εἶνε ἀπλούστατα ἀπαίτησις δημοσίας τάξεως. Ἦτο δενδρύλλιον ἄλλοτε και οὐδεὶς τὸ ἐνώχλει, ἐφ' ὅσον ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία ἦτο ἡ κυριώτερα πηγὴ εισοδήματος. Ἀφ' ὅτου ὁμως τὸ κινητὸν κεφάλαιον ἔδωκε σημεῖα ἐπιβολῆς, ἡ νομοθεσία ἐστράφη εἰς αὐτὸ πρῶτον μὲν ἐν Ἀγγλίᾳ, βαθμηδὸν δὲ και εἰς τὰ κράτη τῆς ἠπειρωτικῆς

Εὐρώπης, και δὴ δι' εἰδικῶν νόμων, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ διὰ του νόμου τῆς 17 Ἰουνίου 1877. Ὁ Τιτάν ὁμως εἶχε συνειθίσει εἰς ἀσυδοσίαν και δέν ὑπάρχει σόφισμα ὅπερ νὰ μὴ ἐπεκαλέσθη ὅπως ἀποφύγη πᾶσαν εἰσφορὰν χάριν τῶν κοινῶν. Ἐν τῶν σοφισμάτων του Κύκλωπος ἦτο: "ὅ,τι ὑποχρεωθῶ νὰ δώσω εἰς φόρους θὰ τὸ λάβω ὀπίσω αὐξάνων τους τόκους ἄρα περιττὴ ἡ ὑποχρέωσις νὰ εἰσφέρω." Ὁμοιον σόφισμα εἶνε και του ἄλλου ἐκείνου λυμεῶνος τῆς κοινωνίας—του τοκογλύφου ὅστις λέγει: "εἶνε περιττὸν νὰ ὑποβιβασθῆ ὁ τόκος διότι ἐγὼ ὁ ἴδιος διὰ τῶν πολλῶν μου κεφαλαίων φέρω τὸν ὑποβιβασμόν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀφήσατε τὴν τοκογλυφίαν ἀκόλυτον." Ὁμοιον εἶνε και τὸ σόφισμα τὸ ὅποιον γνωστὸς μῦθος του λαοῦ ἀποδίδει εἰς τὸν καλὸν ἐκείνον κουμπάρον ὅστις ἀφοῦ ἐφιλοξένησε τὸν ἀγαπητὸν ἐπισκέπτην του ἐπὶ μίαν νύκτα διερχόμενον του χωρίου του, τῇ ἐπιούσῃ πρῶτα τῷ παρέστησεν ὅτι ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως οἱ λησταὶ τῶν πέριξ θὰ τῷ ἀφήρουν μετ' ὀλίγον τὴν καπόταν καλῶς θὰ ἐπραττεν παραιτούμενος αὐτῆς πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἀναμφιβόλως ὁ εισοδηματίας θὰ καταφύγη εἰς παντοῖα μηχανεύματα πρὸς ἀπόκρυψιν του εισοδήματός του, ἀλλὰ τὸν προέλαβον οἱ εισηγηταὶ τῆς νέας ἀρχῆς, προνοήσαντες νὰ φορολογῆται τὸ εισόδημα πρὶν εἰσελθῆ εἰς τὸ βαλάντιον του εισοδηματίου ἔστω και ἂν ἡ πηγὴ του εἶνε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἀπαξ τιθεμένης εἰς ἐφαρμογὴν τῆς νέας φορολογικῆς ἀρχῆς, ἐν Γαλλίᾳ, πάντες ἐν ἐκάστῳ δήμῳ ὅσοι κατὰ τὴν κρίσειν τῆς ἐπιτροπῆς ἔχουν καθαρὸν εισόδημα ἄνω τῶν 5000 φράγκων ἐτησίως προσκαλοῦνται ὑπὸ του οἰκονομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ νὰ τὸ δηλώσωσιν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντιθέτως ἐγγράφονται ὅλοι, πᾶς δὲ ἔχων εισόδημα κάτω τῶν 100 λιρῶν φέρει ἔνστασις περὶ ἀπαλλαγῆς. Ἰκανά, νομίζω, εἶπον ὅπως δείξω ὅτι τὸ προοδευτικὸν σύστημα τῆς φορολογίας του εισοδήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εξακριβώσεως του ἀληθοῦς εισοδήματος εἶνε τὸ ἄριστον και δέν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ γίνῃ ἀσπαστὸν ὑπὸ παντὸς λαοῦ ἐφιεμένου νὰ μετριάσῃ τὴν ἀδικὸν πίεσιν, και δὴ καταδυνάστευσιν ἢν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν ἀπορωτέρων τάξεων οἱ ἔμμεσοι φόροι. Ἀντιλέγουσι τινὲς ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ λαὸς προτιμᾷ τους ἐμμέσους φόρους διότι τους ἐσυνείθισε. Διὰ τῆς λογικῆς ταύτης θὰ ὑπεστηρίζοντο πολλὰ ὀλέθρια ὡς προτιμώμενα τῶν σωτηρίων. Πλὴν, ὅχι τί προτιμᾷ ὁ λαὸς ἔνεκα ἀγνοίας ἀλλὰ τί, ἅμα λάβῃ γνώσιν, θὰ προτιμήσῃ ὡς συμφέρον του, αὐτὸ δέον νὰ ὑποστηρίζεται. Ἀμα ὁ λαὸς διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως και ἀφυπνίσεως λάβῃ γνώσιν του συμφέροντός του θὰ καταδικάσῃ τους ἐμμέσους φόρους ὡς ἀντεστρατευομένους εἰς αὐτό, και θὰ ἀπαιτήσῃ σύστημα ἀμέσων φόρων συνφδὰ πρὸς τὸ νέον πνεῦμα.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ,
Πρώτην νομικὸς σύμβουλος.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Α'. ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.

"Αρθρα τίσσαρα.

Β'.

Μία σπουδαία διαφορά υπάρχει μεταξύ τῶν δύο Ἐπαναστάσεων, τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς. Ὄταν οἱ ἀγγλοὶ νοικοκυραῖοι (αἱ μεσαιῶν δηλαδὴ τάξεις) ἐξηγέρθησαν, ἡ ἀριστοκρατία ὑπεχώρησε καὶ ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν μάλιστα συνεμάχησε μετ' αὐτῶν, καὶ ἔκτοτε οἱ ἀριστοκράται ἠνώμενοι μετὰ τῶν πλουσίων ἐργοστασιάρχων καὶ ἐμπόρων ἀπετέλεσαν μίαν τάξιν δεσπόζουσαν τοῦ ἐργατικῆς κόσμου. Τοιοῦτοτρόπως οἱ νοικοκυραῖοι τῆς Ἀγγλίας κατέκτησαν τὴν ὑπάτην ἰσχὺν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, καταστήσαντες τὴν ἀριστοκρατίαν ἀπλοῦν προσάρτημα. Ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία δὲν εἶχε τὸν φανατισμὸν νὰ θέλῃ νὰ σώσῃ τὸ πρῶν καθεστὸς ἀνθισταμένη εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῆς μεσαιῶν τάξεως. Εἶδεν ἐγκαίρως ὅτι τὸ πρῶν καθεστὸς δὲν σώζεται καὶ ὅτι πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἔφερε φρικαλέαν σύγκρουσιν καὶ ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ ἐνδόσῃ εἰς τὴν ἰσχὺν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πρόσθεν ὑπεροχὴν τῆς γινομένη ἐφεξῆς μέρος τῆς μεσαιῶν τάξεως. Ἡ τοιαύτη τακτικὴ βεβαίως ἀπεσόβησε τὰς φρικαλεότητας αἵτινες ἐπηκολούθησαν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἐπαναστάσιν. Ἡ γαλλικὴ ἀριστοκρατία ἀντὶ νὰ ἐνδόσῃ ἀντέστη· ἀντὶ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν ἐξεγερθέντων νοικοκυραίων, ἀπεσπίασθη ἀπ' αὐτῶν ἔχουσα τὸν φανατισμὸν νὰ θέλῃ νὰ σώσῃ τὸ φεουδαλικὸν σύστημα τοῦ παρελθόντος, καὶ μὴ βλέπουσα τὴν ἀκαταγώνιστον ἰσχὺν τῶν πραγμάτων ἣτις ἀπῆρει τὴν πτώσιν τοῦ πρῶν καθεστὸτος. Ἡ γαλλικὴ ἀριστοκρατία ἐδημιούργησεν Ἀντεπανάστασιν καὶ αὕτη ἢ Ἀντεπανάστασις εἶνε ἡ ἔνοχος, καὶ μοχθηρὰ καὶ ὑπεύθυνος διὰ πᾶσας τὰς φρικαλεότητας. Ἡ Ἐπανάστασις ἦτο προῖον τοῦ νόμου τῆς ἀναπτύξεως. Ἐπρεπε νὰ λάβουν οἱ νοικοκυραῖοι τὴν ὑπάτην ἰσχὺν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἅμα τὸ πρῶν καθεστὸς κατέστη ἔωλον. Αὕτη ἦτο ἡ θέλησις τῆς Διανοίας ἣτις ἰθύνει τὰ ἀνθρώπινα χρονικά. Ἡ Ἀντεπανάστασις ἦτο ἀντίδρασις κατὰ τῆς θελήσεως ταύτης. Ἐντεῦθεν αἱ σφαγαί. Ἐντεῦθεν ἡ τρομοκρατία. Συνδυάζοντες τὰς δύο ιδέας—τῆς Ἐπαναστάσεως ὡς θελήματος τῆς Ἐξελίξεως καὶ τῆς Ἀντεπαναστάσεως ὡς ἀντιπράξεως πρὸς τὸ θέλημα τοῦτο—ἔχομεν τὴν κλεῖδα τοῦ συνόλου τῶν συμβεβηκῶτων ἐκείνων τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα "Γαλλικὴ Ἐπανάστασις." Ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον ὁ βασιλεὺς ἀντέστη καὶ συνεπέα τῆς ἀντιστάσεώς του ἐκατατομήθη.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ὅλη ἀριστοκρατία ἀντέπραξε καὶ συνέπεια τῆς ἀντιπράξεως ταύτης ἦτο ἡ ἄλωσις τῆς Βαστίλλης ὑπὸ τοῦ παρισινοῦ λαοῦ τῇ 14 Ἰουλίου. Ἡ μεσαιῶν τάξις δὲν ἔλαβε τὸν κόπον νὰ συντελέσῃ τὴν ἄλωσιν διότι ἐγνώριζεν ὅτι διὰ

τοιαῦτα ἔργα εἶνε πάντοτε χρησιμοποίησιμος ὡς ἐξαιρετικὸν ὄργανον ὁ λαὸς μετὰ τὴν πάλλουσαν, πᾶσχουσαν, ἐλπίζουσαν καρδίαν του. Ἐντούτοις ἐπιθαρρύνασα τὴν ἄλωσιν ἐδίδαξε τὰς ἐργατικὰς τάξεις οἷαν δύναν μιν ἔχουσι. Δυστυχῶς τὰς ἐδίδαξε συγχρόνως νὰ προσφεύγουν καὶ εἰς κτηνώδη βίαν. Πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ φεουδαλικῆς καθεστὸτος ἐχρησιμοποίησε τὰς ὀμάδας τοῦ λαοῦ ἐξεγείρασα πρῶτον τὰ βιαιότατα τῶν ἐνοστίκτων του. Οὕτω κατωρθώθη νὰ πυρποληθῶσιν οἱ πύργοι τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ νὰ ἐπέλθῃ συνεπῶς ἡ συνεδρίασις ἐκείνη τῆς τετάρτης Αὐγούστου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἣτις εἶνε ἡ μᾶλλον ἀξιωματικὸν συνεδρίασις ἐξ ὧν ἀναγράφουν τὰ χρονικά τῶν συνελεύσεων τοῦ κόσμου. Ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ αἱ προνομιοῦχοι τάξεις, διὰ ριζικωτάτων προτάσεων ἐπιψηφισομένων δι' ἐπιφωνήσεως, παρητήθησαν πάντων τῶν προνομίων τῶν ἐνὸς μετὰ τὸ ἄλλο. Ὅτε τὸ γαλλικὸν ἔθνος ἐξύπνησε τὴν ἐπιούσαν πρωίαν εὖρεν ἑαυτὸ πράγματι ἐν ὅλῳς νέα κοινωνία. Ἄλλ' ἦτο ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἡ μεταβολὴ αὕτη? Βεβαίως ὄχι. Οἱ ἐκ τῆς μεταβολῆς ὠφεληθέντες ἦσαν μόνον οἱ νοικοκυραῖοι. Ἀναμφιβόλως ἐβελτιώθη τὸ ἀγροτικὸν καὶ τὸ βιομηχανικὸν καθεστὸς διὰ τῶν νομοθετημάτων τῆς τετάρτης Αὐγούστου, ἅτινα ὅλα ἦσαν συντεταγμένα συνωδὰ πρὸς τὰς οικονομικὰς προτάσεις τῶν Ἐγκυκλοπαιδικῶν, ἦτοι ἐλευθερίαν ἐνεργείας, ἐλευθερίαν διαγωνισμοῦ, καὶ ἀπεριόριστον ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Ἄλλὰ τὸ ἐντεῦθεν κέρδος ὑπῆρξε κέρδος ὑποκλειστικῶν τῶν νοικοκυραίων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐργατικὰς τάξεις, ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς ἦτο ὅτι ὁ γεωργὸς καὶ ὁ βιομήχανος ἐργάτης ἔμεινεν ἐλεύθερος νὰ ζητῇ ἐργασίαν ὅπως δύναται κάλλιον. Τίς οἶδεν ἴσως αἱ ὀμάδες τῶν ἐργατῶν θὰ ἐπανέφερον τὸ πρῶν καθεστὸς ἂν δὲν ἐπήρχοντο ἄλλα γεγονότα πείσαντα αὐτὰς νὰ μὴ ταχθῶσι μετὰ τὴν Ἀντεπανάστασιν, ἀλλὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον καὶ ἂν αὕτη ἀπέβαινεν εἰς ἀποκλειστικὸν ὄφελος τῶν νοικοκυραίων. Ὀλίγαι ἐβδομάδες παρήλθον μετὰ τὴν τετάρτην Αὐγούστου ὅτε κατέστη γνωστὸν ὅτι ἡ Ἀντεπανάστασις ἤγειρεν αὐθις θρασεῖαν κεφαλὴν. Ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια συμπράττουσιν ἵνα προκαλέσωσιν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ὁποίου νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ Ἐπανάστασις. Αὕτη εἶνε ἡ περίπτωσις καθ' ἣν πρώτην φοράν εἰσέρχεται ἐνεργῶς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ὁ Δαντῶν. Πείθει τὸν σύλλογον του νὰ ἐκδόσῃ ἔντονον πρόσκλησιν πρὸς τὸν λαὸν ὅπως βαδίσῃ πρὸς τὰς Βερσαλλίας ἐνθα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Οὕτω ἐματαιώθη ἡ συνωμοσία, τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ὀδηγηθείσης ὀπίσω εἰς Παρισίους τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1789.

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀνατρέψασα ἄρδην τὸ ἀρχαῖον καθεστὸς ἐπέληφθη ἤδη τοῦ ἔργου νὰ

δημιουργήσῃ τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα, ἐφ' ᾧ καὶ εἶνε ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην γνωστὴ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Συντακτικὴ Συνέλευσις*. Ἀλλὰ διὰ τὸ νέον τοῦτο ἔργον δὲν εἶχεν ιδέας, καὶ περιωρίσθη νὰ ἀντιγράψῃ τὸ ἀγγλικὸν Σύνταγμα καθιερούσα τὰς τρεῖς μεγάλας ἀρχὰς τοῦ νοικοκυραϊκοῦ πνεύματος· ἐλευθερίαν συναγωνισμοῦ, ἰσότητά ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἐνότητά τῆς Πολιτείας. Ἐπελήφθη ἐπίσης καὶ τῆς οἰκονομικῆς τακτοποιήσεως, ὅπερ κατώρθωσε χρησιμοποιοῦσα τὴν ἐδαφικὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἔβιξε τὰ βαλάντια τῶν νοικοκυραίων διότι ἡ ὅλη Συνέλευσις ἀπετελεῖτο ἀπὸ νοικοκυραίους. Ἐν τούτοις ἐδημιούργησε προηγούμενον διδάξασα ὅτι ἡ κοινωνία δύναται ἐν ἀνάγκῃ διὰ τῶν συντεταγμένων ἀρχῶν τῆς νὰ χρησιμοποιοῖ οἰαυδήποτε ἐδαφικὴν περιουσίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολίτευμα, ἀντεγράφη τὸ ἀγγλικὸν σύστημα τῆς διαιρέσεως τῶν ἐξουσιῶν καὶ οὕτω κατηρτίσθη ἡ Γαλλία εἰς κοινοβουλευτικὸν κράτος ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῶν νοικοκυραίων. Ὁμοίως ἔπραξαν καὶ ὅλα τὰ ἔκτοτε καταρτισθέντα κράτη καὶ κρατίδια, — κομιτάτα πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ χρῆσιν τῶν περισσευματούχων, πλουτοκρατῶν καὶ νοικοκυραίων καὶ πρὸς πίεσιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Ὁ θεσμὸς τῆς βασιλείας διετηρήθη ἅτε συμφέρων εἰς τοὺς νοικοκυραίους, ἀφοῦ μάλιστα ἤδη ἀπεγυμνώθη πάσης πολιτικῆς ἰσχύος. Ὁ Δαντῶν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐργασθεὶς περὶ καταργήσεως τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ θὰ ἐπετύγχανεν ἐὰν δὲν ἀνθίστατο εἰς τοῦτο ἡ Συνέλευσις ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ Μιραβῶ καὶ τοῦ Λαφαγέτ.

Εἰς δραστήριος ὄμιλος νεαρῶν πατριωτῶν οὗ ὁ Δαντῶν ἦτο ἡ ψυχὴ, διετήρει ἄσβεστον τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα τῶν Παρισίων—ὁ λεγόμενος Σύλλογος τῶν Κορδελλιέρων συνεδριάζων ἐπὶ τῆς νοτίας ὄχθης τοῦ Σηκουάνα. Αὐτοὶ ἐφεύρον τὸ σύμβολον Ἐλευθερία, Ἰσότης Ἀδελφότης. Ἐτερος περίπυστος σύλλογος ἦτο ὁ τῶν Ἰακωβίνων, συνεδριάζων ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης τοῦ Σηκουάνα. Ἰδίως οἱ δύο οὗτοι σύλλογοι ἐξησφάλισαν τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως κινοῦντες τὰς καρδίας τῶν πολλῶν. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1791 ἀποθνήσκει ὁ Μιραβῶ ὅστις ἦτο ἐπὶ τινα χρόνον μυστικοσύμβουλος τοῦ βασιλέως. Ὁ βασιλεὺς τότε ἀποφασίζει νὰ φύγῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἀλλ' ὁ Δαντῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Κορδελλιέρων ἐμποδίζει τὴν ἀναχώρησιν διὰ τῆς βίας. Μετὰ δύο μῆνας ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἔφυγε κρύφα, καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῶν δημογοριῶν τοῦ Δαντῶν κατὰ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ. Ἐκτοτε οἱ Παριῖσιοι διηρέθησαν εἰς δύο στρατόπεδα· τοὺς δημοκρατικούς—τὰς ομάδας δηλαδὴ τοῦ λαοῦ—καὶ τοὺς βασιλόφρονας μεθ' ὧν συνετάχθησαν οἱ νοικοκυραῖοι ἡγέται. Ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης προέκυψεν ἡ πρώτη σύγκρουσις μεταξὺ τῆς τάξεως τῶν νοικοκυραίων καὶ τῆς τάξεως τῶν

ἐργατῶν συμβᾶσα τῇ 17 Ἰουλίου 1791 ὅτε ὁ δήμαρχος Βαλύ καὶ ὁ στρατηγὸς Λαφαγέτ διέταξαν πῦρ κατὰ τοῦ λαοῦ συνελθόντος νὰ υπογράψῃ ἀναφορὰν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ ἐκθροῦσεως τοῦ Λουδοβίκου. Ἡ Συνέλευσις ἐκήρυξε τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1791, ἀφοῦ ἔστερέωσε τὴν τάξιν τῶν νοικοκυραίων ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὑπάτην ἰσχὺν ἐν τῇ Πολιτεία, ἀνεπιγνώτως ἐκτελοῦσα τὸ θέλημα τῆς Ἰσχύος τῶν πραγμάτων. Ἡ πλουτοκρατία συνεκέντρωσεν εἰς ἑαυτὴν τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν. Ἐρευνητέον ἤδη ἐὰν μέχρι σήμερον, ὅτε παρήλθεν ὀλόκληρος αἰὼν, ἀνταπεκρίθη ἡ πλουτοκρατία εἰς τὴν εὐθύνην ἢν πᾶσα ἐξουσία συνεπάγεται. Τί ἔπραξεν ἡ πλουτοκρατία ἔκτοτε? Ἀναμφιβόλως ἠύξησε τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας εἰς θαυμάσιον βαθμόν. Διὰ τῆς νοημοσύνης καὶ ἰδιοφυίας τῆς ἐπολλαπλασίασε τεραστίως τὸν πλοῦτον τῶν ἐθνῶν. Δι' αὐτὸ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἢ Ἰσχύος τῶν πραγμάτων. Ἰδῶμεν τί ἄλλο κατώρθωσε ἡ πλουτοκρατία. Ἐδίδαξε τὰς ομάδας τοῦ λαοῦ ἀναριθμήτους χρείας, κατέστησεν ἀνάγκας τοῦ βίου πολλὰ πράγματα ἅτινα ἦσαν πολυτέλειαι κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἀλλὰ ἀπανθρώπως φερομένη ἠρνήθη νὰ ὀργανίσῃ σύστημα τοιοῦτον ὥστε αἱ χρεῖαι τῶν ὁμάδων τοῦ λαοῦ νὰ ἰκανοποιῶνται.

Οἱ γάλλοι νοικοκυραῖοι ἐδήμευσαν τὰ κτήματα τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλὰ τὰ ἐντεῦθεν προκύψαντα δισεκατομμύρια περιήλθον εἰς τὰ βαλάντια αὐτῶν τῶν νοικοκυραίων. Οὔτε ἐν λεπτὸν ἐχρησιμοποιήθη ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Μάλιστα ἐπροξένησαν φρικαλέους λιμοὺς κλείοντες εἰς ἀποθήκας τὸν παραγόμενον σίτον καὶ ἄλλα τρόφιμα.

Τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1791 συνηλθεν ἡ πρώτη Συνταγματικὴ Βουλὴ δαρκέσασα ἐν ἔτος. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ συνέκειτο ἀπὸ βασιλόφρονας, ἡ ἀριστερὰ ἀπὸ δημοκρατικούς, τοὺς περιφήμους Γιρονδίνους. Ἐν τούτοις ἡ ἀρχαία Μοναρχία καὶ ἡ Ἀριστοκρατία ἔτεκταίνοντο συνωμοσίαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Αἱ ξέναὶ κυβερνήσεις ἦσαν εὐμενεῖς πρὸς τοὺς μεταναστεύσαντας συνωμότας καὶ λίαν δυσμενεῖς πρὸς τὸ νέον ἐν Γαλλίᾳ καθεστὸς. Μάλιστα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἤρχισαν νὰ συγκεντρώνουν στρατὸν πρὸς τὰ γαλλικὰ σύνορα. Αὐθαδὲς μανιφέστον ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν συμμάχων Δυνάμεων προσκαλοῦν τὴν Γαλλίαν νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν κυρίαρχόν τῆς—τὸν Λουδοβίκον. Ὁ παρισινὸς λαὸς ἐξεμύνη, ἐνῶ μάλιστα καὶ δὲν ἐγνώριζεν ὅτι τὸ μανιφέστον ἦτο ἔργον τοῦ ἰδίου αὐτῶν βασιλέως Λουδοβίκου 16^{ου}. Τὴν τριακοστὴν Ἰουλίου αἱ σύμμαχοι στρατιαὶ εἰσέρχονται εἰς γαλλικὸν ἔδαφος, 50,000 πρῶσσοι 45,000 αὐστριακοὶ καὶ 12,000 γάλλοι μεταναστᾶται. ἤλθεν ἤδη ἡ κρίσιμος στιγμὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Δαντῶν.

Ἐπρεπε νὰ ἐξεγερθῆ ὁ λαὸς νήφων καὶ σύσσωμος κατὰ τῶν ἐπιδρομέων καὶ τοῦτο ἦτο τὸ ἔργον ὅπερ ἐκλήθη ὁ Δαντῶν νὰ κατορθώσῃ. Ὁ παρισινὸς λαὸς εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ ὑστερικής ἀγανακτήσεως λαβὼν τὸ μενιφέστον τοῦ Βρούνσβικ· εἶτα ὑπὸ νευρικής φρίκης ὅταν αἱ στρατιαὶ εἰσῆλθον εἰς γαλλικὸν ἔδαφος. Μετὰ τοῦτο ἐπηκολούθησε πανικὸς ὡς ἐκ τοῦ τρόμου τῆς συνωμοσίας ἐντὸς τῶν Παρισίων. Τὰ συναισθήματα ταῦτα ὁ Δαντῶν μετέτρεψεν εἰς πολεμικὸν μένος ὅπερ ἐπηύξανε καθόσον ἐβελονταὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰσέρρευον εἰς Παρισίους. Ἄλλ' ἡ ἐκβασις τῆς ἐξεγέρσεως ἐξήρτητο ἀπὸ τὴν ἀφίξιν τῶν χιλίων πεντακοσίων μασσαλιωτῶν οἵτινες ἀφήκαν τὰ ἔργα των καὶ ἐξεκίνησαν εἰς τὴν ἀξιωματημίονεντον ἐκείνην πορείαν διὰ μέσου τῆς καρδίας τῆς Γαλλίας ἄδοντες τὸ ἐνθουσιαστικὸν ἐκείνο ἄσμα ὅπερ ἔκτοτε καλεῖται Μασσαλωτῆς. Ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος ὁ Δαντῶν συνεπλήρωσε πάσας τὰς ἐτοιμασίας διὰ τὴν ἐξέγερσιν τῆς δεκάτης Αὐγούστου. Ὅτε συλληφθέντος καὶ φονευθέντος τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐθνοφρουρᾶς Μαντᾶ ὁ λαὸς ἐβάδισε ἐπὶ τὰ Τουλλιεῖν καὶ κατετρόπωσε τοὺς ἐλβετοὺς μισθωτοὺς τῆς αὐλῆς. Ὁ βασιλεὺς εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν βουλήν θείσ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις εὐρέθησαν ἔγγραφα μαρτυροῦντα ὅτι ὁ Μιραβῶ ἦτο προδότης. Τὸ σῶμα του εἶχε μετενεχθῆ πανηγυρικῶς εἰς τὸ πάνθεον. Τὰ ὀστά του ἤδη περιφρονητικῶς ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ναοῦ. Δυστυχῶς ἔκτοτε ὁ λαὸς κατέστη ἀγρίως φιλύποπτος μὴ γνωρίζων πλέον ποῖον νὰ ἐμπιστευθῆ. Ἐστράφη εἰς τὸν Ῥοβεσπιέρον ὡς ἀδέκαστον. Ἦτο πράγματι τοιοῦτος, ἀλλ' ἦτο καὶ σχολαστικὸς τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε συμφοράς. Ἡ νοσηρὰ καχυποψία εὐκόλως παρεισφύρει εἰς τὰς ἐξεγέρσεις τοῦ λαοῦ.

Ὁ Δαντῶν ἦτο ἤδη κατ' οὐσίαν ὁ δικτάτωρ τῆς Γαλλίας καὶ εἶχε πολλὰ νὰ ἐπιτελέσῃ. Τὸ αὐλικὸν κόμμα ἠττήθη, ἀλλὰ δὲν κατενικήθη. Ἐπὶ ἤρχον χιλιάδες συνωμοτῶν ἐν Παρισίοις, καὶ ἔπρεπε νὰ συλληφθῶσι διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἐλπίς σωτηρίας. Ἦτο ἀληθῶς τρομερὰ ἡ κατάστασις. Ἐνῶ ἐνηργοῦντο συλλήψεις “ ἕκαστος ὑποθέτει ἑαυτὸν καταγγελλόμενον· πανταχοῦ ἄνθρωποι κρύπτονται· ὁ φόβος ἐπικρατεῖ πανταχοῦ καὶ εἶνε ἰσχυρότερος τοῦ ἄλλου.” Ἐντούτοις ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίαζε τὰς πύλας τῶν Παρισίων. Ἡ βουλή, τῆ προτάσει τοῦ Δαντῶν, ψηφίζει θανατικὴν ποινὴν κατὰ παντὸς ὅστις ἔχων ὄπλα ἀρνεῖται εἶτε νὰ βαδίσῃ αὐτός, εἶτε νὰ παραδόσῃ τὰ ὄπλα. Ἐνῶ ὁ Δαντῶν ἔσπευδε δρομαίως εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως ὅπου χιλιάδες ἐπὶ χιλιάδων κατετάσσοντο ὑπὸ τὰς σημαίας, στίφος γυναικῶν, μητέρων καὶ συζύγων συνήντησαν αὐτὸν καὶ τὸν ἐξύβρισαν ὡς ἐκθέτοντα τοὺς υἱοὺς καὶ συζύγους των εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν σφαγὴν. Ὁ Δαντῶν ἀπαντῶν ὠμίλησε μετὰ

τόσῳ σφοδρᾶς τρυφερότητος περὶ τῆς Γαλλίας, ἐνῶ τὰ δάκρυα ἤρχιζον νὰ ρέουν διὰ τῆς τραχείας μορφῆς του ὥστε αἱ γυναῖκες κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ ἔκλαιον καὶ αὐταὶ διὰ τὴν Γαλλίαν πλέον καὶ ὄχι διὰ τοὺς φιλτάτους αὐτῶν. Ἄφ' ἐνὸς ὁ Δαντῶν ὄθει πάντα εἰς τὰ σύνορα, ἀφ' ἑτέρου οἱ σύμμαχοι διαρκῶς προσήγγιζον τοὺς Παρισίους. Ἡ κατάστασις ἦτο ἐκτάκτως κρίσιμος. Ὁ Δαντῶν αἴφνης ἐσκέφθη ὅτι ἠδύνατο νὰ προσφύγῃ καὶ εἰς δωροδοκίας. Εἶχε κολοσσιαῖα ποσὰ εἰς τὴν διάθεσίν του προωρισμένα διὰ μυστικὰς ὑπηρεσίας. Πῶς ἐνήργησεν εἶνε ἀγνωστον ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀπροσδοκῆτως ὁ πρωσικὸς στρατὸς διετάχθη νὰ ὑποχωρήσῃ ἐνῶ τῆ προτεραιᾷ εἶχε λάβει διαταγὰς περὶ μάχης. Λέγεται ὅτι ἡ παλλακὶς τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, κόμησσα Λιχτενῶ ἐδέχθη μέγιστον χρηματικὸν ποσὸν παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἵνα πείσῃ τὸν βασιλέα νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἐκεῖ κατέληξε τὸ πομπῶδες μανιφέστον τοῦ Βρούνσβικ, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ γαλλικὴ δημοκρατία ὀφείλει τὴν σωτηρίαν της εἰς τὴν ὑποχωρήσιν ταύτην τῶν πρώσσων. Ἄφ' ἑτέρου χωρὶς τὸ θάρρος καὶ τὴν αὐτοπεποίθησιν τοῦ Δαντῶν καὶ τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ ὅπως ἐμπνέῃ αὐτὰ εἰς τὸν λαὸν δὲν θὰ ἐσώζετο ἡ Γαλλία. Καθ' ὃν χρόνον διεξῆγε τὸ ἠράκλειον αὐτὸ ἔργον, ἐπισυνέβησαν αἱ φρικῶδεις ἐκείναι σφαγαὶ τοῦ Σεπτεμβρίου, αἵτινες εἶνε ἀπαίσιον στίγμα τοῦ παρισινοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ἐξηγοῦνται ὡς ἐκ τῆς ὑστερικής καταστάσεως εἰς ἣν περιέπεσεν. Ὁ Δαντῶν δὲν ἐνέχεται ποσῶς. Κτηνώδης τις ἀπανθρωπία ἐκυρίευσεν πολλοὺς οἵτινες ἐξετράπησαν εἰς θανάτους τῶν ἀντεπαναστατῶν τῶν συνηγμένων ἐν ταῖς φυλακαῖς. Οἱ παριστάμενοι ἐτέλουν ὑπὸ τὸ κράτος τοιοῦτου τρόμου ὥστε ὄχι μόνον δὲν προσεπάθουν νὰ παρακωλύσουν τὰς σφαγὰς, ἀλλ' οὐδὲ ἐτόλμων νὰ δείξωσι κατάπληξιν ἢ ἀποδοκιμασίαν, μάλιστα ἔνεκα τοῦ τρόμου ἐπεκρότουν. Ὁ Μινιέ λέγει ὅτι ἡ βουλή ἤθελε νὰ παρακωλύσῃ αὐτὰς τὰς σφαγὰς ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο.

Ἡ βουλή διελύθη τῆ 21 Σεπτεμβρίου καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐξελέγη ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἡ μᾶλλον ἀξιοσημειώτος συνέλευσις ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ κόσμου. Οἱ Γιρονδῖνοι ἀπετέλουν τὴν δεξιάν, οἱ δὲ Ἰακωβῖνοι τὴν ἀριστεράν. Τὸ κέντρον, ἡ πεδιάς, ἀπετελέετο ἀπὸ τοὺς μὴ ἔχοντας χαρακτηριστικὰς ιδέας ἀλλ' ἀπλῶς ὄντας δημοκρατικούς. Οἱ Ἰακωβῖνοι ὠνομάζοντο καὶ ὀρεινὸν κόμμα ἢ ὄρος. Πρῶτον ἔργον τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἡ ἀνακήρυξις τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καταργουμένου τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ. Συγχρόνως ὁ Δαντῶν, ὅστις ἦτο μέχρι τότε ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν, παρητήθη. Εὐθὺς ὑστερον ἡ Συνέλευσις οἰστρηλατομένη ἰδίως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Κλοντὸς περὶ παγκοσμίου Δημοκρατίας ἀνέλαβε νὰ δόσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου νὰ

ἀποτινάξωσι πάντα τυραννικὸν ζυγὸν καὶ νὰ θεμελιώσωσι δημοκρατίας. Ἦτο γόησσα καὶ περιλαμπής ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῆς διὰ τῶν γαλλικῶν ὄπλων ἐκδημοκρατίσεως τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸ γόητρον τῆς δὲν διήρκεσεν εἰμὴ ἐν ἔτος διαρκούντος τοῦ ὁποίου ἡ πολιτικὴ ἐφημερόσθη ὡς πρὸς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Σαβόνην, καὶ εἶτα ἐγκατελείφθη ὡς ἀπραγματοποίητος ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας οικονομικὰς συνθήκας· θὰ διαμένει ὁμῶς ἐσαεὶ ἀξιωματικῶν τὸ ψήφισμα ὑπερὶ τῆς Συνέλευσις ὁμοφώνως καὶ ἐνθουσιῶδως ἐφήφισεν ὅταν ὁ πυρετὸς τῆς ἐν λόγῳ πολιτικῆς ἦτο εἰς τὸ ζενιθ “διακηρύττουσα ἐν ὀνόματι τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους ὅτι προσφέρει ἀδελφότητα καὶ ὑποστήριξιν παντὶ ἔθνει θέλοντι ν’ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του.”

Η ΖΩΤΙΚΟΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

ΟΜΙΛΙΑ ΥΠΟ Π. Ε. ΔΡΑΚΟΤΑΗ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΜΗΝΙ ΑΓΓΟΥΣΤῸ, 1906.

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.)

Αἱ ὄπτασιαι τῆς Ἄννας Κίγκσφορντ οἷας ἀφηγεῖται αὐτὰς ὁ ἐπιζήσας αὐτῆς Μαϊτλανδ, εἶνε πλείστα καὶ περιεργόταται, καὶ μολοντί ἡδυνάμην νὰ παραλείψω πᾶσαν μνείαν περὶ αὐτῶν χωρὶς νὰ μειωθῇ ἡ γνώμη ἣν ἐμορφώσατε περὶ τῆς ἐκτάκτου ψυχικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐν λόγῳ γυναικός, οὐχ ἦττον δὲν πρέπει νὰ διστάσω ν’ ἀναφέρω τινὰ τῶν χαρακτηριστικωτέρων ὀραμάτων τῆς, ἅτινα καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ θέματος μας εἰσι λίαν ἐνδιαφέροντα εἰς πάντα σπουδαστὴν τῆς ψυχολογικῆς ἐπιστήμης. Ἰδῶτε ἐκ τῆς ὄπτασιαι ἣν ἀφηγήθη πῶς ἡ διαίσθησις τῆς Ἄννας ταυτίζει εἰς μίαν προσωπικότητα δύο ἐξόχους χαρακτήρας τῆς παραδόσεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀντιλήψεως, Ἰωάννην τὸν πρόδρομον καὶ τὸν θεὸν Ἑρμῆν. Καὶ ἡ ἐπομένη ὄπτασία δίδει ἐπίσης περιεργον νύξιν περὶ τῆς ταυτότητος αὐτῶν. Ἡ Ἄννα εἶδεν ἐνώπιον αὐτῆς παρουσιασθέντα τὸν Ἑρμῆν καὶ ὁμιλοῦντα αὐτῇ περὶ πυρός, περὶ τροφῆς καὶ περὶ ἀνθρωπίνης τελειότητος. “Εἶνε οὐράνιον δῶρον τὸ πῦρ” τῇ εἶπε, “δι’ ἐξωτερικὴν χρῆσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὀργανισμοῦ εἶνε στοιχείον ἐξασθενούν τὰς φλέβας τῆς Ἀνθρωπότητος. Μὴ τρέφεσθε πλέον τῇ συνεργείᾳ αὐτοῦ τοῦ κλοπιμαίου στοιχείου, διότι αὐτὸ καταναλίσκει τὰς μαγνητικὰς δυνάμεις τῶν νεύρων τοῦ Ἀνθρώπου, ἀμβλύνει τὰς αἰσθήσεις καὶ συντέμνει τὴν ζωὴν. Ποθεῖς μέγα ὕψος ἐντελείας, ἀλλὰ δὲν θὰ φθάσῃς εἰς τὸ μέγιστον ὕψος ἐνόσω κάμνεις χρῆσιν τοῦ πυρός διὰ τὴν τροφήν σου. Θὰ σοὶ ἐξηγήσω ἄλλοτε πῶς ἀγανακτοῦσιν οἱ οὐρανῶνες ἐναντίον τοῦ Προμηθέως. Ὁ ἄνθρωπος ὅσα ἔχει καὶ δὲν ἀκούει, ὀφθαλμοὺς ἔχει καὶ δὲν βλέπει, διότι αἱ αἰσθήσεις του γίνονται παρανάλωμα τοῦ πυρός ὅπερ εἰσάγεται εἰς τὸν ὀργανισμόν διὰ τῶν μαγει-

ρευομένων τροφίμων.” Ταῦτα λέγων ἔθεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς κλάδον συκῆς φέροντα ὄριμα σῦκα καὶ προσέθηκε:— “Σοῦ στέλλομεν ἐν βιβλίον ἀνάγνωσέ το καὶ μελέτησέ το, καὶ αἱ αἰσθήσεις σου θὰ διανοιχθῶσιν. Ἡ Ἄννα μὴ ἀναγνωρίσασα ἀκόμη τὸν Ἑρμῆν τὸν ἠρώτησε πῶς ὀνομάζεται, αὐτὸς δὲ γελάσας ἀπήντησεν: “Εἶμαι πέριξ σου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· εἶμαι ἡ λευκὴ νεφέλη τῆς μεσημβρινῆς εὐδίας.” Τότε ἡ Ἄννα τῷ εἶπε: “Λοιπὸν ἐννοεῖς σοβαρῶς ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χρῆσιν τοῦ πυρός διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τροφίμων των.” Ἄλλ’ ἐκεῖνος ἀντὶ ν’ ἀπαντήσῃ κατ’ εὐθείαν εἶπε: “Ἡμεῖς σὰς δεικνύομεν τὴν εὐθείαν ὁδόν· ἔχομεν δῶρα διὰ σὰς τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τῆς Ζωῆς, ἀλλὰ δὲν εἰσθε ἀκόμη ἱκανοὶ νὰ τὰ δεχθῆτε τὰ δῶρα μας· πρέπει νὰ καθαρισθῆτε καὶ ν’ ἀνυψωθῆτε ὀλίγον· οἱ ὅροι εἶνε τοῦ Θεοῦ, ἡ θέλησις εἶνε ἰδική σας.” Τὸ ὄραμα τότε ἐξηφανίσθη. Τῇ ἐπιούσῃ, ἀξιοθαύμαστον πρᾶγμα, ἡ Ἄννα ἔλαβε διὰ τοῦ ταχυδρομείου βιβλίον σταλὲν παρ’ ἀγνώστου, βιβλίον ὑπερ εἶχε πρὸ ἐτῶν δημοσιευθῆ ἐν Λονδίῳ ὑπὸ τὸν τίτλον Fruits and Corn (Ὀπώραι καὶ σῖτος). Εἰς τὴν περὶ πυρός ὁμιλίαν τοῦ Ἑρμού ὑπάρχει μία νύξις περὶ Προμηθέως. Οὔτε ἡ Ἄννα οὔτε ὁ Μαϊτλανδ ἐγνώριζον τότε ὅτι ὁ Ἑρμῆς παρίσταται ὡς ἐκτελεστῆς τῆς ἐκδικήσεως τῶν θεῶν κατὰ τοῦ Προμηθέως ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπίσης ἠγνῶουν ὅτι κλάδος συκῆς εἶνε σύμβολον τοῦ Ἑρμού καὶ ἠγνῶουν ἐντελῶς τὴν σημασίαν τοῦ συμβόλου. Ταῦτα ἔμαθαν βραδύτερον ὅτε καὶ ἀντελήφθησαν ὅτι ἦτο ὁ Ἑρμῆς ὁ κομίσας τὸ μήνυμα. Ἡ συκὴ εἶνε σύμβολον τῆς νοήσεως, καὶ ἡ παραβολὴ καθ’ ἣν ὁ Χριστὸς κατηράσθη τὴν ἀκαρπον συκὴν, ἐξηγεῖται ὡς σημαίνουσα ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐμελλε ν’ ἀπολέσῃ τὴν ἐνδοτέραν νόησιν, ἦτοι τὴν διαίσθησιν, καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς κατάστασιν ἀκαρπου δένδρου. Ἡ ἐνδοτέρα νόησις (ὁ κλάδος τῆς συκῆς) ἦν ἡ Ἐκκλησία ἀπώλεσεν ἀπεδόθη εἰς τὴν Ἄνναν καὶ δι’ αὐτῆς εἰς τὸν κόσμον. Δυνάμει τῆς παλινορθώσεως ταύτης, ἡ τόσῳ ἐννοηθεῖσα γυνὴ ἀνεκάλυψε δι’ ὀραμάτων καὶ ἐνυπνίων ἀρχαιοτάτα κείμενα ἐν οἷς καὶ ἕνα “Ἕμνον πρὸς τὸν Ἑρμῆν” παναρχαίας αἰγυπτιακῆς τελετουργίας. Ὁ ἕμνος ἀρχίζει ὡς ἐξῆς: “Ὡς φῶς ἀργυροῦν αἰωρούμενον μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὡσεὶ λευκὴ νεφέλη πολλὰς μορφὰς λαμβάνουσα, κατέρχεσαι καὶ ἀνέρχεσαι, ὀδηγεῖς καὶ φωτίζεις· μετατρέπεις σεαυτὸν ἀπὸ μικροῦ εἰς μέγαν, ἀπὸ φωταυγούς εἰς σκιερὸν, ἀπὸ ἀδιαφανοῦς εἰκόνας εἰς διαφανὴ ὀμίχλην· ἀστὴρ τῆς Ανατολῆς, ὁ ὀδηγῶν τοὺς Μάγους· νεφέλη ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ὀμιλεῖ· τὴν μὲν ἡμέραν στήλη ἀτμοῦ, τὴν δὲ νύκτα λάμπουσα φλόξ.” Πάντα ταῦτα εἶνε συμβολικαὶ ἐκφράσεις σημαίνουσαι τὴν ἐνδοτέραν νόησιν. Τὸ ὄνομα Ἑρμῆς ὡς πνεῦμα τῆς

ένδοτέρας νοήσεως ἔχει δύο σημασίας. Σημαίνει πέτραν, ἐπίσης δὲ σημαίνει καὶ ἑρμηνείαν. Ἐντεῦθεν ἡ ῥήσις τοῦ Χριστοῦ. “Ἐπὶ τὴν πέτραν ταύτην οἰκοδομήσω τὴν Ἐκκλησίαν μου” ἐνοεῖ ὄχι τὸν Πέτρον, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς ένδοτέρας νοήσεως ὅπερ ὤθει τὸν Πέτρον. Ὁ Χριστὸς ἐνοεῖ ὅτι ἡ μόνη ἀληθὴς καὶ ἀλάνθαστος Ἐκκλησία εἶνε ἡ ἑδραζομένη ἐπὶ τῆς ένδοτέρας νοήσεως καὶ ὄχι ἐπὶ αὐθεντίας καὶ παραδόσεως. Περιέργον ὅτι ἡ ῥήσις αὕτη τοῦ Ἰησοῦ εἶνε φράσις ἀπὸ τὸν προειρημένου Ὑμνον πρὸς τὸν Ἑρμῆν. “Εἶσαι πέτρα αἰωρουμένη μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς καὶ ὁ Θεὸς ἐπὶ σοῦ οἰκοδομήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Του.” Νομίζω ἐπὶ καιροῦ νὰ προσθέσω ὡδε τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐπιφανοῦς νεοπλατωνικοῦ Πρόκλου ὅστις ἤκμασε τὸν 5^{ον} αἰῶνα. “Ὁ Ἑρμῆς ὡς ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰς θείας βουλὰς ἀναπτύσσων τὴν διαίσθησιν ἡμῶν καὶ μεταδίδων ἡμῖν γνώσεις ἱεροκρυφίως. Ἡ οὕτω μεταδιδόμενη γνώσις εἰσδύει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἶνε ἀπείρως προτιμωτέρα τῆς γνώσεως ἣν ἀποκτῶμεν διὰ τῆς ἀπλῆς διανοίας. Ἡ γνώσις αὕτη λούει διὰ φωτὸς τὰ ένδοτέρα τῆς ψυχῆς.”

Περὶ τῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἄννας δὲν μοῦ μένει καιρὸς νὰ ὀμιλήσω. Πρέπει πάντως νὰ σὰς εἶπω δύο ἄλλας χαρακτηριστικὰς ὀπτασίας τῆς αἵτινες εἶνε οὐσιαστικὰ στοιχεῖα τοῦ σκοποῦ τῆς ὀμιλίας μου. Ἡ Ἄννα πρῶταν τινα ἐξυπνήσασα ἔντρομος καὶ τεταραγμένη ἔγραψεν ἀστραπηδὸν τὴν ἀφήγησιν τοῦ ἐξῆς ἐνυπνίου. Εἶδεν ὅτι αὕτη καὶ ὁ Μαῖτλανδ ἦσαν ἐν συνοδίᾳ ἀπέιρου πλήθους ἀνθρώπων καθ’ ὧν πάντων, ἐξαιρέσει αὐτῆς, εἶχεν ἀπαγγελθεῖ θανατικὴ καταδίκη. Μία τρομοκρατικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἐγκαθιδρυθεῖ καὶ κατεδίκασεν ὅλον αὐτὸ τὸ πλῆθος εἰς θάνατον. Ἡ Ἄννα ἐγνώριζεν ὅτι οὐδεὶς τῶν καταδικασθέντων εἶχε πράξει ἔγκλημα οἰουδήποτε ἄξιον θανάτου. Ἦσαν ὅλοι μέλη καταργηθέντος κοινωνικοῦ καθεστώτος καὶ ἡ τρομοκρατία ἤθελε νὰ τὰ ἐξοντώσῃ. Οὐδεὶς ἐγνώριζε ποῦ καὶ πῶς ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινὴ. Μετ’ ὀλίγον ἦτο νύξ ζοφερὰ καὶ ἄνευ ἀστέρων. Ὁλόκληρος ἡ συνοδία ἦτο τοποθετημένη ἐντὸς ἀμαξοστοιχίας. Οἱ ἐπιβάται ἐγνώριζον τὴν μέλλουσαν ἐκτέλεσιν, ἀλλ’ ἠγνόουν ποῦ καὶ πῶς θὰ ἐξετελείτο. Ἡ Ἄννα ἐκάθητο παρὰ τὸ παράθυρον τῆς ἀμαξίας τῆς καὶ ἔβλεπεν ἔξω ὅτε αἴφνης φωνὴ τις ὡσεὶ ἐρχομένη ἀπὸ τὸν ζοφερὸν αἰθέρα εἶπεν εἰς αὐτὴν σιγὰ, ἀλλὰ καθαρὰ. “Ἡ ποινὴ ἐκτελεῖται ὅλοεν τὸ τραῖνον σας τρέχει ἀστραπηδόν, καὶ αἱ σιδηραὶ γραμμαὶ ἐφ’ ὧν τρέχει καταλήγουν εἰς τρομακτικὸν κρημνόν, δυσθεωρήτου βάθους· κάτω τοῦ κρημοῦ μυκάται ἀπύθμενος θαλασσα· τὸ τραῖνον σας ἐν ὅλῃ τῇ ταχύτητι αὐτοῦ θὰ ἐκσφενδονισθῇ εἰς αὐτὴν τὴν ἄβυσσον. Εἰς τὴν μηχανὴν δὲν εἶνε κανεὶς· οὐδεὶς διευθύνει.” Ἀκούσασα ταῦτα ἀνεπήδησεν ἐν

φρίκη καὶ ἐνέβλεψεν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἐπιβατῶν. Οὐδεὶς ἤκουσε τὴν μυστηριώδη φωνήν. Οὐδεὶς ἐφαίνετο γνωρίζων ποῦ διευθύνετο τὸ τραῖνον. Τότε ἡ φωνὴ ἐξηκολούθησε:—“Μόνον εἰς τὸς τρόπος σωτηρίας ὑπάρχει· νὰ πηδήσῃς ἀπὸ τὸ τραῖνον.” Μὲ φρενήρη σπουδὴν ἠνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐπάτησεν ἔξω ἐπὶ τῆς ὑποβαθμίδος τῆς ἀμάξης. Ὁ τρομερὸς ἀὴρ ὃν προεκάλει ἡ ταχύτης τοῦ τραίνου ἔσειε τὴν κόμην τῆς λυσσωδῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς καὶ ἔσχισε τὰ φορέματά τῆς. Ἐχομένη ἀπρίξ τῶν λαβῶν ἐκάστης ἀμάξης ἐχώρησε πρὸς τὴν μηχανήν, καὶ κυττάζουσα ἐντὸς ἐκάστης ἔβλεπεν ὅτι οὐδεὶς ὑπόπτειε τί συνέβαινε. Ἐπὶ τέλους ἐν μιᾷ τῶν ἀμαξῶν εἶδε τὸν Μαῖτλανδ, περὶ οὗ μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς δὲν εἶχε ποσῶς σκεφθῆ. “Ἐξελθε” τοῦ φωνάζει, “σώθητι, ἄλλως μετὰ ὀλίγα λεπτὰ ἐκσφενδονίζομεθα εἰς τὴν ἄβυσσον.” Ὁ Μαῖτλανδ ἠγέρθη αὐτοστιγμῆ, ἐξῆλθε καὶ ἔστη μετ’ αὐτῆς ἐπὶ τῆς ὑποβαθμίδος. Ἡ ταχύτης ἠύξανεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. “Πήδησε” τοῦ ἐφώνησε “βέβαιος θάνατος μᾶς ἀναμένει ἂν μείνωμεν ἀκόμη ὀλίγα λεπτὰ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος. Πήδησε. Εἰς τὴν μηχανὴν δὲν εἶνε κανεὶς· οὐδεὶς διευθύνει.” Ταῦτα ἀκούσας ὁ Μαῖτλανδ προσήλωσε τὸ βλέμμα ἐπ’ αὐτῆς καὶ εἶπεν “ὄχι, δὲν πρέπει νὰ πηδήσωμεν ἔξω τοῦ τραίνου· πρέπει νὰ τὸ σταματήσωμεν” καὶ ταῦτα εἰπὼν τὴν ἀφήκε καὶ ἐβάδισε μετὰ τρομερᾶς δυσκολίας πρὸς τὴν μηχανήν. Πλήρης ἀγανακτήσεως διὰ τὸν δογκισωτισμὸν τοῦ, αὕτη ἠκολούθησεν. Ὁ Μαῖτλανδ ἐξηκολούθει βαδίζων ἐπὶ τῆς ὑποβαθμίδος, ἡ δὲ Ἄννα ἐπανελάμβανεν “Ἀδύνατον, ἀδύνατον.” Ἐν τούτοις ὁ Μαῖτλανδ φθάσας εἰς τὴν μηχανὴν εἶπε “βοήθησέ με ν’ ἀποσπάσω αὐτοὺς τοὺς κρίκους οἱ ὅποιοι συνδέουν τὴν μηχανὴν μετὰ τὸ τραῖνον.” Διὰ τρομερᾶς προσπάθειας ἦν καταβάλλουσα ὀλίγου δεῖν ἔχανε τὴν ἰσορροπίαν, τὸν ἐβοήθησε καὶ ἀπέσπασαν τοὺς κρίκους καὶ οὕτω ἡ ἀμαξοστοιχία ἀπεχωρίσθη τῆς μηχανῆς. Τότε ἡ μηχανὴ διὰ παμμεγίστου ἄλματος οἶουεὶ φρενήρες τι ὑπερκόσμιον τέρας, ἔφυγε μόνη σφενδονίζουσα πρὸς τὰ ὀπίσω ἐνῶ ἔτρεχε, μακρὰν σειρὰν σπινθήρων καὶ μετ’ ὀλίγου ἐγεινεν ἄφαντος εἰς τὸ σκότος. Οἱ δύο σωτήρες τῆς ἀμαξοστοιχίας ἔστησαν ἐπὶ τῆς ὑποβαθμίδος ἀναμένοντες τὴν βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τῆς ταχύτητος. Ὅταν τὸ τραῖνον ἐσταμάτησεν, ἀμφότεροι ἐφώνησαν εἰς τοὺς ἐπιβάτας “ἐσώθημεν, ἐσώθημεν.” Ἐν τῷ μέσῳ καταπληκτικῆς συγχύσεως, θυρῶν ἀνοιγομένων, ἀνθρώπων τρεχόντων, καὶ φωνῶν ὑψουμένων, ἡ Ἄννα ἐξύπνησε μετὰ τὴν καρδίαν πάλλουσαν βιαίως.

“Εἰς τὴν μηχανὴν δὲν εἶνε κανεὶς· οὐδεὶς διευθύνει.” Μόνη ἡ ἐπανάληψις αὐτῆς τῆς φράσεως ἀρκεῖ νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐνυπνίου. Ἡ προτιμῆσις τῆς ὕλης ἀντὶ τῆς ιδέας, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπουσίαν τοῦ μηχανικοῦ καὶ πρὸς

κίνδυνον ἐκσφενδονισμού εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἄλλ' ἢ ἀλληγορία εἶνε εὐελπῆς. Εὐαγγελίζει σωτηρίαν διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τῆς Ἑρμηνείας τοῦ Χριστιανισμοῦ, οὗ τὸ κήρυγμα ἀποτελεῖ τὴν δόξαν τῆς γυναικὸς περὶ ἧς ὁ λόγος.

Ἡ ἐπομένη ὄπτασις αὐτῆς εἶνε ἐξίσου παραστατικὴ δηλοῦσα ἀκριβῶς καὶ τὴν λέξιν εἰς ἣν συνοψίζεται ὁλόκληρον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Εὐρέθη ἐντὸς εὐρυτάτης αἰθούσης ἐνθα ὑπῆρχον ἑπτὰ πρόσωπα. Ἐκάθηντο παρὰ μίαν τράπεζαν. Οἱ ἕξ ἦσαν πολλοὶ γέροντες, εἰς δὲ ἦν νέος εἰκοσαετής. Ἐκαστος εἶχε ἐνώπιον αὐτοῦ βιβλία καὶ παπύρους. Εἰς τῶν γερόντων θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ ἐνὸς χωρίου ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐνώπιόν του ἀνοικτῶ εἶπεν: "Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον εἶνε ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας γράφει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ: "Γίνεσθε οὖν τέλειοι ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος ἐστί." Πῶς νὰ ἐννοήσωμεν αὐτὴν τὴν λέξιν "τελειότης"; Ἐτερος τῶν γερόντων ἀναβλέψας εἶπε: "Σημαίνει σοφίαν διότι σοφία εἶνε ἡ ὅλη ἐντέλεια." Ἐτερος ἀντέκρουσε: "Δὲν εἶνε δυνατὸν διότι οὐδεὶς ποτε δύναται νὰ γίνῃ σοφὸς ὡς ὁ Θεὸς εἶνε σοφός. Ποῖος ποτε ἐλπίζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς θείας Σοφίας; Θὰ ἦτο εἰρωνία πᾶσα ἐκκλησίαις πρὸς ἄνθρωπον νὰ γίνῃ σοφὸς ὡς ὁ Θεὸς εἶνε σοφός." Τέταρτος πρεσβύτης εἶπε: "Πιστεύω θὰ ἐννοῆ ἀλήθεια, διότι μόνη ἡ ἀλήθεια εἶνε ἐντέλεια." Ἄλλ' ὁ καθήμενος πλησίον τοῦ προλαλήσαντος ἀπεκρίνατο: "Καὶ ἡ ἀλήθεια σχετικὴ εἶνε, διότι τίς ἐξ ἡμῶν θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ βλέπῃ ὡς ὁ Θεὸς βλέπει;" Ὁ δὲ ἕκτος πρεσβύτης εἶπε: "Λοιπὸν θὰ σημαίνῃ δικαιοσύνην διότι ἡ δικαιοσύνη εἶνε ἡ ὅλη ἀρετή." Τότε ὁ πρεσβύτης, ὁ πρῶτος πάντων λαλήσας, ἀπήντησεν: "Ὁχι, διότι ἡ δικαιοσύνη συνεπάγεται ἐκδίκησιν καὶ γέγραπται ὅτι ἡ ἐκδίκησις εἶνε μόνου τοῦ Θεοῦ." Τότε ὁ νέος ἀνέστη μὲ ἀνοικτὸν βιβλίον ἀνὰ χεῖρας λέγων: "Ἐχω ἐδῶ ἄλλο ἀπόφθεγμα τοῦ αὐτοῦ ὅστις εἶπε "γίνεσθε οὖν τέλειοι ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τέλειος ἐστί." Ἴδωμεν μήπως τὸ ἀπόφθεγμα ὅπερ εὐρον μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ νοήματος περὶ τελειότητος." Ταῦτα εἰπὼν ἀνέγνωσεν ἐκ τοῦ βιβλίου μεγαλοφώνως:—"Γίνεσθε οὖν εὐσπλαγχνοὶ ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εὐσπλαγχνος ἐστί." Ὅλοι τότε ἐκλείσαν τὰ βιβλία των καὶ ἐγερθέντες προσήλωσαν τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς Ἄννας. Οὕτω τὸ εὐαγγέλιον τῆς Εὐσπλαγχνίας, ὅπερ εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἑλληνισμοῦ ὅστις ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ταύτῃ εἶχε ποτὲ ναὸν ἱερόν τῷ θεῷ τῆς Εὐσπλαγχνίας, αὐτὸ εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τῆς Ἄννας Κηγκσφορδ. Ἡ Εὐσπλαγχνία εἶνε ἡ πηγὴ πάσης τῆς ζωτικότητος καὶ πάσης τῆς πρακτικῆς ἀξίας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Εἶδομεν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς σύστημα σκέ-

ψεως. Ἡ μνεῖα τοῦ νόμου τῆς Εὐσπλαγχνίας δεικνύει ἡμῖν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς σύστημα διαγωγῆς. Δύο λέξεις συγκεφαλαιοῦσι τὴν ἀξίαν του ὡς συστήματος διαγωγῆς. Ἀγάπη καὶ θέλησις. Ἴδου ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ πρακτικῇ τοῦ καθημερινοῦ βίου ἀξία του. Ἀγάπη εἶνε ἡ ἐπαρχία τῆς γυναικὸς. Θέλησις εἶνε ἡ ἐπαρχία τοῦ ἀνδρός. Ἡ μέθοδος δι' ἧς ἀνεκτῆθη ἡ πνευματικὴ ἔννοια τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τῆς διαισθήσεως ἣτις εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν διανοητικὴ λειτουργία τῆς γυναικείας φύσεως. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διαισθήσεως, ἡ ἀφύπνισις τῆς Γυναικὸς, ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς γλυκύτητος ἐν πάσῃ σφαίρᾳ, ἡ ἐμφάνισις τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἐρμηνείας, δι' οὗ εἰσάγεται τὸ οὐσιώδες χαρακτηριστικὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ—Εὐσπλαγχνία καὶ Ἀγάπη—ταῦτα πάντα εἶνε συναφῆ πρὸς ἀλληλα, οἷον ἐκτελοῦντα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κύμα, τὸ κύμα τῆς Νέας Ζωῆς. Ἡ διαισθησις εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν συλλογιστικὴ λειτουργία τῆς γυναικὸς, ὅπως ὁ νοῦς εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν συλλογιστικὴ λειτουργία τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀνὴρ ὑφαίνει τὸν νοῦν, ἡ γυνὴ ὑφαίνει τὸ ἦθος. Ἡ δόξα τῆς γυναικὸς εἶνε νὰ κινή εἰς δράσιν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀνὴρ εἶνε ἀνίσχυρος ἀνευ τῆς γυναικείας συνάρσεως, εἶνε βωβὸς ἀνευ τοῦ πυρὸς τῶν αἰσθημάτων της. Ἡ Γυνὴ προσφέρει εἰς τὸν κόσμον τὸ τιμαλφέστερον τῶν δώρων, προσφέρει τὸν υἱὸν της. Μόνον υἱὸς ἀρτίας γυναικὸς δύναται νὰ εἶνε σωτὴρ τοῦ γένους του. Ἐπὶ τὸν Χριστιανισμὸν οἷος διεπλάσθη οὐρανόθεν ὑπολανθάνει ἀπόρητον τι στοιχεῖον τρυφερότητος. Ἡ ἰδιοσυστασία τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἀνεξάντλητος στοργὴ καὶ γλυκύτης. Ἐὰν ἐπρυτάνευεν ἐν ταῖς πολιτείαις τοῦ κόσμου τὸ ἀξίωμα: "ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω" δὲν θὰ ὑπῆρχον δικαστήρια, ἢ τοῦλάχιστον οἱ δικασταὶ δὲν θὰ ἦσαν ἁμαρτωλοὶ. Γλυκύτης καὶ φῶς θὰ εἶνε ἡ σφραγὶς τῆς θρησκείας τοῦ μέλλοντος, καὶ αὐτὴ ἡ θρησκεία εἶνε ὁ γνήσιος, ὁ καλῶς ἐννοούμενος Χριστιανισμὸς. Τὸ γηθόσυνον πνεῦμα τῆς γυναικείας φύσεως εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ ἀφύπνισις τῆς γυναικὸς βαίνει παραλλήλως πρὸς τὸ ἀνατέλλον εὐαγγέλιον τῆς ἐρμηνείας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Προπορευομένης τῆς Γυναικὸς ὁ Ἄνθρωπος βλέπει, ἄλλως εἶνε τυφλός.

Ἐν τῇ συμβολογικῇ ἐπιστήμῃ σύμβολον τῆς ἀρτίας Γυναικὸς εἶνε ἡ συκὴ, ἣτις, ὡς εἶδομεν προηγουμένως, εἶνε καὶ σύμβολον τῆς διαισθήσεως. Τὸ κλήμα εἶνε σύμβολον τοῦ ἀρτίου Ἄνδρός. Τὸ κρέας τοῦ σύκου εἶνε κόσμος σπειρομένων γεννήσεων, καὶ τοὺς καρπούς της ἡ συκὴ φέρει ἐν ἀπορρήτῳ. Εἰς τὰ στελέχη τῆς συκῆς ῥέει γάλα. Τὰ φύλλα της εἶνε ὡς αἱ ἀνθρώπιναι χεῖρες. Ὡσαύτως καὶ τοῦ κλήματος. Τὸ φύλλον τῆς συκῆς ἀποτελεῖ ἔμβλημα ἐρμηνείας τοῦ αἰνίγ-

ματος τῆς ὑπάρξεως. Καλύπτει, δηλαδή ἐρμηνεύει τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς, τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἐνσαρκώσεως. Ἡ ἐρμηνεία αὕτη γίνεται διὰ τῆς διαισθήσεως ἣτις εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν λειτουργία τῆς Γυναικός. Ἡ Γυνὴ εἶνε τὸ στέμμα τοῦ Ἀνδρός καὶ ἡ τελευταία φανέρωσις τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἡ τιμὴ ἣν ὁ Χριστιανισμὸς ὑποδίδει εἰς τὴν παρθένον Μαρίαν εἶνε κολοσσιαίας ἀλληγορικῆς σπουδαιότητος. Καὶ τὸ δόγμα τῆς ἀδιαφθόρου συλλήψεως εἶνε καὶ αὐτὸ ἀλληγορία τοῦ προσδοκωμένου τελείου ἀνθρώπου. Ἀγνὴ καὶ ἄμωμος εἶνε ἡ ἀτρύγητος θάλασσα (mare ἡ ρίζα τῆς λέξεως Μαρία, λατινιστί, σημαίνει θάλασσαν).

Ἀγνὴ καὶ ἄμωμος ὡς ἡ ἀτρύγητος θάλασσα, ἀγνὴ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν θὰ εἶνε ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῆς ὁποίας θὰ προκύψῃ τὸ ἄρτιον γένος τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως ἀνθρωπότης δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ γυναικός, οὕτω κοινωνία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἀγάπης.

Τὸ συμπλήρωμα τῆς ἀγάπης εἶνε ἡ θέλησις. Εἶνε προσῶς ἀνάγκη νὰ ὀμιλήσω περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐθέλειν? Τὸ θέλειν εἶνε θέλγειν. Ἡ θέλησις εἶνε ἀδελφὴ τῆς προσευχῆς. Προσευχὴ, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ γνησίου Χριστιανισμοῦ, εἶνε συγκέντρωσις τῶν ἡμετέρων δυνάμεων πρὸς τὰ ἔνδον. Αὕτη εἶνε καὶ ἡ ἀντίληψις τῆς νεωτέρας ψυχολογίας. Πᾶσα ἄλλη ἀντίληψις τῆς ἰδέας τῆς προσευχῆς εἶνε ὑλοφροσύνη. Διὰ τῆς γνησίας προσευχῆς ζωτικοποιεῖται καὶ εὐαίσθητοποιεῖται τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἰδιοσυστάσις μας ὅπερ μένει ἔσαεί, πάντων τῶν λοιπῶν ἀντιπαρερχομένων. Ὁ γνωρίζων νὰ θέλῃ εἶνε δημιουργὸς καὶ κύριος τῆς εἰμαρμένης. Ἡ ἐξέλιξις ἐκείνου ὅστις γνωρίζει νὰ θέλῃ ὁμοιάζει πρὸς βαθμιαίαν διάνοξιν τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθρώπου ὅστις διετέλεσε μέχρι τοῦδε τυφλός. “Ἐγειραι καὶ περιπάτει” λέγει ὁ Χριστιανισμὸς καὶ εἶνε ἔμπλεως κοινωνιολογικοῦ νοήματος ἡ ῥήσις αὕτη. Θεμελιώδης ἰδέα τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἀνθρώπος εἶνε τῆς αὐτῆς φύσεως. Ἀληθῶς διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θελήσεως ὁ ἀνθρώπος ἐξελίσσεται εἰς θεόν. Ὁ ἀνθρώπος εἶνε δυνάμει θεός. Τοῦτο τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ Χριστὸς εἰπὼν “θεοὶ ἐστὲ πάντες.” Ὁ ἔρος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ στοργὴ πρὸς τοὺς ἄλλους, αὐτὰ τὰ δύο ἀποτελοῦσι τὴν μέθοδον τῆς ἐξελίξεως καὶ εἶνε ἐνδότατα εἰς πᾶν ἄτομον. Ἡ σωτηρία μας λοιπὸν ὡς ἀτόμων καὶ ὡς μελῶν ἐνὸς συνόλου, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θελήσεως. Ἀγάπη εἶνε ἡ κεντρομόλος δυνάμις. Θέλησις εἶνε ἡ κεντρόφυξ. Ὁ Παῦλος ἔδωκεν ἕνα λαμπρὸν ὀρισμὸν τῆς ἀγάπης. Καὶ ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς δύναται ν' ἀπλοποιηθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα ὅτι τῆς ἀγάπης ἴδιον εἶνε ν' ἀναγνωρίζῃ τις τὴν θείαν ὑπόστασιν εἰς τὸ βάθος παντὸς ὁμοίου μας, εἰς τὸ βάθος μάλιστα παντὸς ἐμφύχου ὄντος, μὴ ἀπαλλοτριώσαντος ἑαυτὸ ἀπὸ τὸ θεῖον σχέδιον. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐν συνδυασμῷ μετ' ἐνδελεχῆ προσπάθειαν

νὰ ἀναπτύσσωμεν τὰς ἐμφύτους ἐν ἡμῖν θείας δυνάμεις, αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν πρακτικὴν ἀξίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐδράζεται πᾶσα πρόοδος, πᾶσα δυνάμις καὶ πᾶσα δόξα.

Ἡ ΝΕΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑ.

Οἱ θεολογοῦντες καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον ἀσχολοῦνται ἀπὸ τίνος νὰ ἐφαρμόσωσιν ὑγιεινέραν καὶ ὀρθοτέραν μέθοδον ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν θεολογικῶν συλλήψεων. Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην ἀναρμόστως ἐδόθη τὸ ὄνομα “Νέα Θεολογία,” ταῦτισθὲν μάλιστα μετὰ τὸ κήρυγμα τοῦ ἀγγλοῦ ἱερέως Κάμπελ. Ὁ Κάμπελ ὅμως δὲν εἰσάγει νέον τι θεολογικὸν σύστημα, ἀλλὰ μόνον ἀποκρούει ὡς ἀπάδουσαν εἰς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα, τὴν μέθοδον καθ' ἣν ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ Χριστιανισμοῦ θυσιάζεται εἰς τὴν τάσιν τοῦ πρεσβεύειν δόγματα. Αὕτη ἡ τάσις ὑποτίθεται ὑπὸ τῶν πολλῶν ὅτι εἶνε συνώνυμος μετὰ τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν,—καὶ πρὸς τὴν τάσιν ταύτην ἢ ἐν λόγῳ προσπάθεια ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν διότι ἐπιμένει νὰ διασώσῃ τὴν ἀπλότητα τοῦ ἠθικοῦ εὐαγγελίου ἣτις ἀπειλεῖται ὑπὸ τῆς περιπλοκῆς τῶν δογμάτων. Ἡ ἐν λόγῳ προσπάθεια ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανικῶν λαῶν, καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀδελφότητα τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ περιπλοκὴ τῶν δογμάτων ἀγεί εἰς τὰ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα. Οἱ περὶ τὸν Κάμπελ συνασπισθέντες ζητοῦσι νὰ πραγματωθῇ διὰ πρακτικῶν μεθόδων ἡ παγκόσμιος ἐκείνη ἀδελφότης πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς, ἣν ἐνόει ὁ Χριστὸς ὀμιλῶν περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς. Πρὸς τοῦτο κρίνουσιν ἐπάνανγκες ἵνα ἐκεῖνα μόνον τὰ θεολογικὰ στοιχεῖα τῆς Χριστιανικῆς Φιλοσοφίας διατηρηθῶσιν ἅτινα ἔχουσι πρακτικὴν ἠθικὴν ἀξίαν. Ἡ ἐν λόγῳ σχολὴ κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὄρου “φαινόμενα” ἀσπάζεται τὴν τεχνικὴν λέξιν “θεολογούμενα” πρὸς παράστασιν τῆς ἐννοίας ἣν ἐξέφρασα διὰ τῆς προσημειωθείσης φράσεως “θεολογικὰ στοιχεῖα.” Πᾶν θεολογούμενον ἄμοιρον πρακτικῆς ἠθικῆς ἀξίας, οἱ καμπελλισταὶ κρίνουσιν παρορατέον. Ἰσχυρίζονται ὅτι θεολογία μὴ συμβαδίζουσα μετὰ τῆς συγχρόνου κοινωνιολογικῆς ἐρεῦνης εἶνε φροῦδος τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι. Αἱ θεολογίαι τοῦ παρελθόντος ἐν τῇ ὀργανώσει αὐτῶν ὑπὸ τύπον Ἐκκλησίας ἐπελάθοντο τῆς βάσεως ἐφ' ἣς ὁ Χριστὸς ἐνόει τὴν δρᾶσιν τῶν ὀπαδῶν Του, ἐπελάθοντο τὴν θειότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐκ τῆς λήθης ταύτης ἐπελθούσα ἀντίδρασις ἐγένησε ἐξέγερσιν τῶν ὀμάδων τῆς Οἰκουμένης, φέρουσαν σφραγίδα ὑλοφροσύνης καὶ ἔχθρας πρὸς ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμὸν φωραθέντα τόσῳ ἀδιάφορον πρὸς τὰ δεινοπαθήματα τῶν κοπιώντων καὶ πεφορτισμένων. Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις ἐμφαντικῶς ἐκφράζουσι τὴν ἀγανάκτησιν των ἐπὶ τῷ ὅτι ἡ

Ἐκκλησία ἐνδιατρίβει εἰς δόγματα καθ' ὃν χρόνον ἐπείγουσαι κοινωνικαὶ χρεῖαι ἔδει νὰ ἀπορροφήσωσιν ὀλόκληρον τὴν δρᾶσιν τῆς. Ἀνεπαισθήτως οὕτω τὸ ἔργον τῆς κοινωνικῆς μεταμορφώσεως ὅπερ ἀρχήθεν εἶχε διαπιστευθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτῆς καὶ ζητεῖ κέντρον ἐν μέσῳ τοῦ διεθνούς κινήματος ὅπερ γνωρίζομεν ὡς σοσιαλισμόν. Οὕτως τὸ κίνημα τοῦτο ἔχει ἤδη ὑπερακουτίσει τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς καθολικῆς συναδελφώσεως. Οἱ ἐργάται τοῦ ἐνὸς ἡμισφαιρίου αἰσθάνονται στενὴν συγγένειαν πρὸς τοὺς ἐργάτας τοῦ ἑτέρου ἡμισφαιρίου, ἀλλὰ δυσπιστοῦσι πρὸς τοὺς πλουτοκράτας τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος. Καὶ ἂν συναδελφωθῶσιν ὅλοι οἱ ἐργάται τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τί ἄλλο σημαίνει τοῦτο εἰμὴ ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς εἶνε ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἀπαξ δὲ ἀνάψῃ ἀπὸ θρησκευτικὸν ζῆλον, ὡς θὰ ἀνάψῃ ἅμα ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θὰ καταστῆ ἀκαταγώνιστος ἐν τῇ φορᾷ τοῦ πρὸς τὸ ἰδεώδες τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος—πρὸς τὸ ἰδεώδες ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον καταδικασθεῖσα οὕτω νὰ μεταβληθῆ εἰς στήλην ἄλατος. Τὸ κήρυγμα λοιπὸν τῆς καλουμένης “Νέας θεολογίας” ἀποβλέπει εἰς τοῦτο εἰς τὸ ν' ἀνάψῃ διὰ θρησκευτικὸν ζῆλον τὸ διεθνὲς κίνημα τῶν ἐργατικῶν τάξεων τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα σοσιαλισμός. Τὴν ἐντολὴν τοῦ κηρύγματος τοῦτου ἔλαβεν ἡ Ἐκκλησία ὅταν ἰδρῦθη. Δὲν ἐξετέλεσεν ὅμως τὴν ἀποστολὴν τῆς ταύτης ἡ Ἐκκλησία. Ἀτομικῶς πολλοὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν συναισθάνονται τοῦτο καὶ συνασπίζονται ὅπως ἀφυπνίσωσιν αὐτήν. Ἀκόμη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν τοιοῦτοι συνασπισμοί. Εἰς ἰταλικὸς τοιοῦτος σύλλογος ἐν τῷ ἐσχάτῳ δημοσιευθέντι κανονισμῷ, τοῦ περιγράφει τὸν χριστιανισμόν ὡς *esaltamento progressivo di noi stessi in una ricerca appassionata e a volte angosciata del vero* (προοδευτικὴν ἔξαρσιν τῆς ἰδιοσυστάσιος μας ἐν περιπαθεῖ καὶ ἔστιν ὅτε ὀδυνηρᾷ ἐρεύνη τῆς ἀληθείας) καὶ ὑπευθυμίζει τὴν βαρυσήμαντον ἔννοιαν τῶν ἐλληνικῶν λέξεων “Καθολικὴ Ἐκκλησία,” ἐφ' ὅσον ὁ ἀνατέλλων πολιτισμὸς ἦτοι ἀνθρωπισμός, ἔσται πρῶγματι ἡ ἀληθὴς Καθολικὴ Ἐκκλησία δηλαδὴ παγκόσμιος συναδελφώσις. Οἱ περὶ τὸν Κάμπελ ζητοῦσι νὰ καθιερώσωσιν ἐμπράκτως τὸ γεγονός ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔχει νόημα ἄλλο οὔτε λόγον ὑπάρξεως ἄλλον εἰμὴ τὸ νόημα καὶ τὸν λόγον ὑπάρξεως ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ εἶνε μία: “Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς.” Δὲν ὑπάρχει ἄλλο εἶδος λατρείας τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑπάρχει ἄλλη διδασκαλία χριστιανικὴ εἰμὴ τοῦτο ὅτι ἵνα εἶνε τις εὐδαίμων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ πέραν τοῦ θανάτου ὀφείλει νὰ εἶνε ἀφίλαυτος. Ἐν καὶ μόνον ἀνόμημα ὑπάρχει: ἡ φιλαυτία· καὶ πᾶς ὅστις ὀμιλεῖ κατὰ τῆς

ἀμαρτίας πρῶτον καθήκον ἔχει νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατόν ἀφίλαυτος. Τὸ νὰ ὀμιλῇ τις κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ νὰ ἀνέχεται μυριάδας ὁμοίων του πεινῶντας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀφθονίας, εἶνε ἡ κορύφωσις τῆς ἀμαρτίας. Τὰ βάρη τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου οἰασδήποτε χώρας ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ βῆρος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας οἰασδήποτε δοξασίας ἢ αἰρέσεως.

ΤΟ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ.

Περίεργος συζήτησις ἐσχάτως ἠγέρθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ περὶ τοῦ τί θὰ συνέβαινεν εἰάν ὁ Ναπολέων ἐνίκα ἐν Βατερλώ. Κατὰ τινὰς αἱ συνέπειαι θὰ ἦσαν εὐνοϊκαί. Ὁ Ναπολέων εἶχεν ἐνωρὶς ἀντιληφθῆ, λέγουσιν οἱ οὕτω φρονούντες, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν αὐταρχικῶν κυβερνήσεων ἀντιπαρήλθε, καὶ εἰάν ἐνίκα ἐν Βατερλώ θὰ καθίστα ἑαυτὸν συνταγματικὸν βασιλέα ἐπόμενος εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ Καρνῶ καὶ τοῦ Βενιαμὶν Κωνσταν, καὶ προθυμοποιούμενος νὰ θέσῃ πρὸς τοῦτο δημοψήφισμα. Ἦτο σφόδρα πολέμιος πρὸς τὴν κληρονομικὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἔτρεφεν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι τὸ κράτος ὀφείλε νὰ δημεύσῃ πᾶσας τὰς μεγάλας περιουσίας. Ἐπίστευεν ὅτι διὰ τὴν Γαλλίαν τὸ ἀριστον πολίτευμα θὰ ἦτο συγχώνευσις τῶν μοναρχισμοῦ ἀριστοκρατίας καὶ δημοκρατισμοῦ, ἀλλ' ἐνόει ἀριστοκρατίαν ὅχι κληρονομικὴν, ἀλλ' ἀριστοκρατίαν ταλάντου. Ἐάν ἐνίκα ἐν Βατερλώ αἱ συνέπειαι θὰ ἦσαν καὶ διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ διὰ τὴν Εὐρώπην εὐνοϊκαί. Ὁ ρόυς τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν δὲν θ' ἀνεχαιτίζετο, ἀλλ' αἱ ἀρχαὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως θὰ ἐχώρουν νικῶσαι ἀναιμάκτως. Δὲν θὰ ἐπῆρχετο ὁ ἀπηνῆς διωγμὸς κατὰ παντὸς δημοκρατικῶς σκεπτομένου. Δὲν θὰ προέκυπτεν ὁ αὐστριακὸς ζυγὸς τῆς Ἰταλίας, δὲν θὰ ἐπηκολούθει καταδυνάστευσις τῶν γερμανικῶν λαῶν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τοῦ Μετερνίχου. Δὲν θὰ ἐπῆρχετο ἡ φρικτὴ ἀντίδρασις ἐν Ἰσπανίᾳ. Μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Ναπολέοντος αἱ φιλελεύθεραι ἀρχαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔπαθον ἀπαισίαν ἐκλειψῆ ἐπὶ μίαν ὄλην γενεάν. Εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἰταλοῦ στρατηγοῦ Γρηγορίου Πέπε, ἀπαριθμοῦνται αἱ ἐν Ἰταλίᾳ γενόμεναι βιλτιώσεις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ναπολεοντείου πνεύματος. “Ἐντὸς δεκαετίας ἐγένετο ἐν Ἰταλίᾳ πρόοδος μείζων ἢ ὅση ἐγένετο πρότερον ἐντὸς τριῶν αἰώνων. Κατηργήθη ὁ φεουδαλισμὸς, ἐθεσπίσθη ὁ γαλλικὸς κώδιξ, ποινικὸς ἀστικὸς καὶ ἐμπορικὸς. Ἐσυστήθη ἐθνοφυλακὴ ἀποτελουμένη ἐξ ὄλων τῶν κλάσεων. Τὸ κράτος τοῦ κλήρου κατηργήθη, τῶν ἱερέων ἀποστερηθέντων τοῦ ἀδίκου πλοῦτου των. Ἡ διαφθορὰ τῶν δικαστῶν ἤρθη καὶ ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης σπουδαίως ἐβελτιώθη.” Ἐάν τοιαῦτα ἐπετέλεσεν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Ναπολέων ἔνθα, ὡς ἔλεγεν, ἕνα μόνον συμπράκτορα εὐρέν, εὐνόητον καθίσταται ὅτι τὸ γυγάντιον μεταρρυθμιστικὸν

ἔργου του θὰ ἐθριάμβευεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν ταῖς χώραις τοῦ Ῥήνου, καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ἡ πτώσις του ὅμως τὸ ἐσταμάτησε καὶ δὴ ἐπανέφερε τὰς πρώην καταχρήσεις ἔτι μᾶλλον ὀξυνθείσας ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἀναστολῆς. Ἡ ἐπακολουθήσασα περίοδος τῆς ἀντιδράσεως εἶνε ἐν τῶν μελαντέρων κεφαλαίων τῆς συγχρόνου ἱστορίας. Ἄν ἐνῖκα ὁ Ναπολέων τῷ 1815, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἐθνικοτήτων θὰ ἐθριάμβευεν, ἀκριβῶς διότι ἡ ἰσχὺς του δὲν ἐβασίζετο ἐπὶ θεοῦ δικαίου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ δικαίου τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἡ Πολωνία, ἡ Ἰρλανδία, ἡ Ἰταλία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Ἑλλάς θὰ καθίσταντο μεγάλα ἀνεξάρτητα ἔθνη, χωρὶς νὰ χυθῆ οὔτε ραγὶς αἵματος. Ὁ πόλεμος μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἀντιτεθεισῶν κατ' αὐτῆς Μοναρχιῶν ἦτο ἀγὼν τῶν ἀριστοκρατικῶν τάξεων τῆς Εὐρώπης πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ ἐξαπλουμένου δημοκρατισμοῦ. Ἡ πτώσις τοῦ Ναπολέοντος ἦτο νίκη τοῦ μοναρχισμοῦ. Ἡ νίκη του ἐν Βατερλώ θὰ ἦτο θρίαμβος τοῦ δημοκρατισμοῦ καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἄγγλος ἱστορικὸς δυσμενῶς διακείμενος πρὸς τὸν Ναπολέοντα λέγει. Ἡ ἐπίδρασις ἦν ὁ Ναπολέων ἠσκησεν ἐπὶ τῆς φορᾶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἶνε φαινόμενον οὐ ὅμοιον δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου. Αὐτὸς ἐξήγειρε τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὸν μακραῖωνα ὕπνου της καὶ ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ ἐθνικὸν βίον ὃν σήμερον ἀπολαύει. Αὐτὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν γερμανικῶν κρατιδίων ἐνέπνευσε τὸ ἰδεώδες τῆς ἐνότητος ἦν ἡ Γερμανία μετὰ πάροδον ἡμίσεος αἰῶνος ἐπραγματοποίησεν. Ἀληθῶς ὁ Ναπολέων ἦτο ὁ δεινὸς ἀπόστολος τοῦ δημοκρατισμοῦ. Ἐν τῇ Ἀγλαῇ Ἑλένῃ ὁ Ναπολέων δέσμιος πλέον τῶν συνησπισμένων μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης ἔλεγεν· “σκοπὸς μου ἦτο νὰ καθιερωθῶν αἱ αὐταὶ ἀρχαί, τὸ αὐτὸ σύστημα ἀπανταχοῦ· νὰ δημιουργήσω εὐρωπαϊκὸν κώδικα δικαίου, καὶ ἓνα εὐρωπαϊκὸν Ἄρειον Πάγον, ἔχοντα ἐξουσίαν ν' ἀκυρόνη πᾶσαν ἐσφαλμένην ἀπόφασιν, ἀκριβῶς ὡς τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἀνώτατον Δικαστήριον ἀκυρόνει τὰς ἐσφαλμένας ἀποφάσεις τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων· σκοπὸν εἶχον νὰ δόσω εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην τοὺς αὐτοὺς νόμους, τὸ αὐτὸ νόμισμα, τὰ αὐτὰ μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ νὰ ἀναδείξω αὐτὴν ὡς μίαν χώραν ὥστε πᾶς ταξιδεύων νὰ εὐρίσκειται ἐν τῇ πατρίδι του· θὰ καθίστων ὅλους τοὺς ποταμοὺς πλευσίμους τοῖς πᾶσι καὶ θὰ ἠνοιγον τὰς θαλάσσας εἰς πάντας· θὰ κατήργουν τοὺς μονίμους στρατοὺς, καὶ θὰ καθιέρουν τὸ ἀναλλοίωτον τῶν γεωγραφικῶν ὀρίων, καὶ θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ προκύψῃ πλέον πόλεμος ὑπὸ τὸ σύστημά μου.”

Ἡ ἰσχὺς τῶν Πραγμάτων ὅμως δὲν ἐνέκρινε τὸ σύστημα του, διότι ἔδει νὰ μεσολαβήσωσιν οἱ πλουτολογικοὶ ὄροι τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἵνα ἡ Ἐξέλιξις φέρῃ τὸ ἰδικὸν της σύστημα—τὸ σύστημα τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ εἰς ὃ ὅλοι εἰδότες καὶ ἀδαεῖς ἀτενίζομεν.

ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ.*

Αἱ ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΥΤΟΥ.

ὑπὸ Η. S. SALT.

Μετάφρασις Π. Ε. ΔΡΑΚΟΥΤΑΝ.

[Ἡ ἐπίδρασις τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ εἰσήγαγε καὶ καθιέρωσε πολλοὺς ὁρους ἐκφράσεως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ πολλὰς νέας λέξεις, παρατηρήθη δὲ ὅτι ἡ χρῆσις αὐτῶν γενικεύεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μαρτυροῦσα ἦν εἶχεν ἡ διανοητικὴ ἐξέλιξις ἀνάγκην τῶν εἰσαχθεισῶν ὑπὸ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ φράσεων καὶ λέξεων. Μία τούτων εἶνε ἡ λέξις Ἀνθρωπισμός. Ἐπειδὴ δὲ μᾶς φαίνεται πολλαχοῦ χρησιμοποιομένη ὄχι ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ νόημα ὑφ' ὃ τὴν εἰσηγόμενον ἐκρίναμεν ἐπίκαιρον νὰ δώσωμεν μίαν διεξήγησιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Πρὸς τοῦτο ἐξελέξαμεν τὴν ἀναδημοσιεύσιν τῆς περὶ τοῦ θέματος τούτου μελέτης τοῦ κ. Σάλτ, παραλαμβάναντες αὐτὴν ἐκ τοῦ ἤδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκλιπόντος καὶ δυσσευρέτου περιοδικοῦ “Νέου Πνεύματος.” Ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ διεξήγησις τοῦ κ. Σάλτ δὲν καλύπτει ὁλόκληρον τὸ ἔδαφος ὑπερ ἢ ΕΡΕΥΝΑ θεωρεῖ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Ἡ παρὰ πόδας ὑποσημείωσις εἶνε τῆς διευθύνσεως τοῦ εἰρημένου περιοδικοῦ.]

Α'.

Ἡ σπουδαιότης τῶν λέξεων οὐ μόνον ὡς ἐνδεικνυσῶν τὴν πηγὴν ἠθικῶν τιμῶν νοημάτων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀντεπιδρωσῶν, ἐφ' ὅσον εἰσὶ καλῶς ἢ κακῶς ἐσχηματισμένοι, ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν χρωμένων αὐταῖς, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀνωμολογήθη. Ἡ λέξις “ἀνθρωπισμός” κινδυνεύει νὰ μὴ εἶνε παντάπασιν ἐπιτυχὴς ἢ ἐπαρκὴς σύνθεμα. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἀρχίζει εὐοίωνως, θέτουσα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῆς τὴν τόσῃ καθολικὴν καὶ ἐκφραστικὴν λέξιν ἄνθρωπος, ἀλλὰ μετὰ τοῦτο χωροῦσα περαιτέρω παραμορφοῖ τὴν ἀνθρωπίνην ὕψιν της δίκην κενταύρου ἢ σειρήνος, προσλαμβάνουσα τὴν ἄχαριν κατάληξιν ἰσμός. Ἐπὶ πλέον ἀτυχῆς τις ἀμφίλογια παρομοιοῖ εἰς τὰς τοιαύτης τάξεως λέξεις. Ἡ μεταξὺ τῶν λέξεων ἀνθρώπινος καὶ ἀνθρωπικὸς συνάφεια εἶνε ἀληθῶς βαθείας καὶ φυσικῆς σημασίας καθ' ὅσον ἡ ἀνθρωπικὴ ἰδιότης ἦτοι τὸ ἡμέρον εἶνε οὐσιώδεις χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἄλλ' ἐνταῦθα παρεμβαίνει ὁ λόγιος ἀνήρ, καὶ ἀξίων δι' ἑαυτὸν τὸν τίτλον τοῦ ἀνθρωπιστοῦ, βλέπει ἐν ταῖς “ἀνθρωπιστικαῖς σπουδαῖς” ὡς ἀποκαλεῖ αὐτάς, οὐδὲν πλείον ἢ τὴν μελέτην τῆς κομψῆς φιλολογίας. Ἀφ' ἑτέρου ὁ θεολόγος θὰ ἀποκαλέσῃ ἴσως ἀνθρωπικὸν τὸν ἀρνούμενον τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ δηλώσω ὅτι διὰ τῆς λέξεως ἀνθρωπισμός οὐδὲν ἄλλο ἐννοῶ ἢ τὴν σπουδὴν καὶ ἐφαρμογὴν ἀνθρωπικῶν ἀρχῶν οἷον τῆς συμπαθείας, τῆς ἀγάπης, τῆς ἡμερεύτητος, καὶ τῆς καθολικῆς εὐδοκίας. Ἐὰν ἡ λέξις, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ὑφ' ἣν μεταχειρίζομαι αὐτὴν, σχετισθῆ ἐν τῷ πνεύματι τινὸς τῶν ἀναγνωστῶν μου πρὸς “ἀηδὴ ἀισθηματικότητα,” ἐξαιτούμαι παρ' αὐτοῦ ν' ἀπεκδυθῆ πάσης τοιαύτης προκαταλήψεως μέχρις οὐ δοθῆ ἡμῖν καιρὸς νὰ ἐμβλέψωμεν μᾶλλον ἐπισταμένως εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀρχὴν. Ἡ ὑπαρξὶς τῆς ἀρχῆς ταύτης, δι' οἰασθήποτε λέξεως καὶ ἂν

* Humanitarianism: Its General Principles and Progress. By H. S. Salt. London. 1891. Ἡ συγγραφή αὕτη, ἥς τὴν προκειμένην μετάφρασιν ἐξέδωκεν ὁ κ. Δρακούτης χάριν τοῦ “Νέου Πνεύματος” ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον δημοσίευμα τοῦ προσφάτως ἐν Λονδίῳ συστάτος καὶ ἤδη μεγάλης φήμης κτησαμένου Ἀνθρωπιστικῶν Συνδέσμου (Humanitarian League). Τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη μεταφρασθὲν ἐν τῷ “Ἀστει” τῆς 3 Μαΐου 1891 καὶ ἐν τῇ “Ὁμοιοῖα” τῆς Ἀλεξανδρείας. Κατὰ τὴν πρώτην ἐτησίαν Συνέλευσιν τοῦ σώματος ὁ γραμματεὺς κ. Σάλτ ἀγορεύων εἶπε, καὶ αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἀνέγραψαν, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα εἶνε ἡ πρώτη εἰς ἣν μετεφράσθησα δημοσιεύματα τοῦ Ἀνθρωπιστικῶν Συνδέσμου. Ἡ προκειμένη συγγραφή ἐθαυμάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὴν ἐμβρίθειαν καὶ εὐκρίνειαν μεθ' ἧς τίθησι τὰς βάσεις τῆς Νέας ἠθικῆς.

ονομάσωμεν αὐτήν, δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν φιλοσόφων ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ἴδου περιεκτικὸς ὀρισμὸς δοθεὶς ὑπὸ τοῦ Βόλλαστου ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ "Θρησκεία τῆς Φύσεως" δημοσιευθέντι τῷ 1759. "Υπάρχει τι ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς καὶ συστάσεως ἡμῶν, ὅπερ καθιστᾷ ἡμᾶς δυσχεραίνοντας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου τῶν ἄλλων, κινεῖ ἡμᾶς εἰς συμπάθειαν πρὸς αὐτούς, καὶ μονοῦν συμπεριλαμβάνει ἡμᾶς ἐν τῇ περιστάσει εἰς ἣν εὔρηται. Εἶνε ἀλγεῖνόν νὰ ἴδῃ τις ἢ ν' ἀκούσῃ ἄνθρωπον ἢ καὶ ζῶον οἰονδήποτε εὐρισκόμενον ἐν βασανιστηρίοις." Θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ ὀρισμὸς ὃν ἀπεδέχθη βασιζέται ἐπὶ ἐνστικτοῦ τινὸς ἐκκλήσεως εἰς τὴν συναίσθησιν μᾶλλον ἢ ἐπὶ συμφεροντολόγου ἠθικῆς θεωρίας ὡς προϊόντος κοινωνικοῦ βίου. Οὐδεμία ὅμως ἀνάγκη νὰ συζητήσωμεν περὶ τῶν ὡς πρὸς τοῦτο διαφορῶν τῶν δύο τῆς ἠθικῆς σχολῶν, τῆς συμφεροντολόγου δηλαδὴ καὶ τῆς ἀπ' ἐνστικτοῦ, διότι ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἐπαρκῶς ἀναγνωρίζεται ὑπ' ἀμφοτέρων. Ἄν τε ἀκολουθήσωμεν τὸν Μπώτλερ λέγοντα ὅτι συμπάθεια ἐστὶ "πρωτύπου τις, διακριτὴ, ἰδιάζουσα κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως" * ἂν τε τὸν Χάμπς ἰσχυρίζομενον τάναντία, ὅτι δηλαδὴ εἶνε "φαντασία, ἦτοι πλάσμα, μελλούσης ἡμῶν συμφορᾶς, προκύπτουσα ἐκ τῆς συναίσθησεως τῆς συμφορᾶς ἄλλου ἀνθρώπου" † τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε τὸ αὐτὸ διὰ τῶν νεώτερον ἀνθρωπιστῶν, πεπεισμένον ὄντα ὅτι, ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ, τὰ φυσικὰ αἰσθήματα καὶ αἱ παραρμήσεις πεφωτισμένης φιλαυτίας συντρέχουσιν εἰς τὸ αὐτὸ τέλος, οὕτως ὥστε, ἐν τῇ πράξει, ἠκιστα σημαίνει ἂν ἡ ἀρχικὴ κινητηρία δύναμις δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς εὐδοκίαν ἢ εἰς φιλαυτίαν. "Πᾶν ὅ,τι ὁ ἀπ' ἐνστικτοῦ ἠθικολόγος ἰσχυρίζεται—λέγει ὁ Λέκνυς ἐν τῇ "Ἱστορίᾳ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠθικῆς"—εἶνε ὅτι φύσει γινώσκουμεν ὅτι ὑφίσταται διάκρισις μεταξὺ ἀνθρωπικότητος καὶ ἀμόρητος, ὅτι τὸ πρῶτον ἀνήκει εἰς τὸ ἀνώτερον ἦτοι κρείσσον μέρος τῆς ἡμετέρας φύσεως, καὶ ὅτι καθῆκον ἔχομεν νὰ καλλιεργῶμεν αὐτό"

Ἄλλ' οὕτω θεωρουμένη ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνθρωπικότητος, ὡς ἀνήκουσα δηλαδὴ εἰς τὴν κρείσσονα φύσιν ἡμῶν, συνεπάγεται καὶ τὴν ἀναγνώρισιν ἡσσονος φύσεως, ἧς ἡ ὁμότης ἀποτελεῖ μέρος. Δύο φαίνονται ὑπάρχουσαι διάφοροι καὶ ἀνταγωνιστικαὶ ὁρμαὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ, ἡ μὲν ὀτρύνουσα εἰς βλάβην καὶ καταστροφὴν, ἡ δὲ εἰς ἡμερότητα καὶ ἀγάπην. Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς πρόκειται ἀναγραφῇ τῆς ἐπὶ μέρους ἀποσβέσεως τοῦ φανλοτέρου στοιχείου καὶ τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τοῦ εὐγενεστέρου. Ἐπεὶ γομαι περαιτέρω νὰ παρατηρήσω ὅτι ἐὰν ὁ ἀνθρωπισμὸς πρόκειται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔλλογος καὶ συνεπὴς ἀρχή, εἰς ἣν οἱ πεπολιτισμένοι ἄνθρωποι δύνανται νὰ ποιῶνται ἐκκλησίαν ἐν πλήρει πεποιθήσει ἐπὶ τῶν τελικῶν θριάμβων καὶ ἐπὶ τὴν ἐπικράτησιν αὐτῆς, δέον νὰ ἐρεῖδεται ἐπὶ εὐρέως, στερεοῦ ἑδαίφους καὶ νὰ περιλαμβάνῃ ὅχι μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα, ἐντὸς τοῦ ὀρίζοντος τῆς εὐδοκίας αὐτῆς. "Εἶνε ἀφθύτως πρόδηλον—λέγει ὁ Λέκνυς—ἐκ τε τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς συγχρόνου πείρας ὅτι ἡ ἐνστικτος ταραχὴ ἦτοι ἔμφυτος ἀποστροφή ἦν προκαλεῖ ἡ θεία πασχόντων ἀνθρώπων, δὲν εἶνε κατὰ γένος διάφορος τῆς προκαλουμένης ὑπὸ τῆς θείας πασχόντων ζῶων." "Τὸ εὐμενὲς τῶν αἰσθημάτων—λέγει ἡ αὐτὴ αὐθεντία—ἐξετείνεται ποτὲ μέχρι μόνης τῆς οἰκογενείας· βραδύτερον ὁ κύκλος ἐρυνθεῖς περιλαμβάνει πρῶτον μὲν μίαν τάξιν, εἶτα ἐν ἔθνους, εἶτα συνασπισμὸν ἔθνων, εἶτα τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσιν, καὶ τέλος ἡ ἐπίδρασις τῆς εὐδοκίας καθιστάται αἰσθητὴ ἐν ταῖς σχέσεσι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν κόσμον τῶν ζῶων."

Βλέπομεν, λοιπὸν, ὅτι ὁ ἀνθρωπισμὸς, ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ ἐκδοχῇ τῆς ὑψίστης εὐδοκίας, σημαίνει τι πλεον ἢ "φιλανθρω-

πίαν" ἀφ' ἑνός, καὶ "ἀγάπην πρὸς τὰ ζῶα" ἀφ' ἑτέρου. Ἐν ταῦτοις ὅσῳ σπουδαῖον καὶ ἂν ἀνομολογεῖται τὸ ζήτημα, εἶνε δυστυχῶς γεγονός, ὅτι, πλὴν τινῶν ἀξιοσημειωτῶν ἐξαιρέσεων, οἱ ἠθικολόγοι συγγραφεῖς δὲν ἔδειξαν κλίσιον πρὸς τελείαν αὐτοῦ συζήτησιν, οὐδὲ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν συμπερασμάτων ἅτινα φαίνεται ἐνδεικνύν. Ἐκκληροδύτησαν ἡμῖν τόμους σοφῶν πραγματειῶν ἐπὶ διαφόρων ἐνδιαφερουσῶν θεωριῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλείστον ἀπέσχον θέματος ὅπερ ἠδύνατο νὰ παράσχη οὐσιαστικὴν βᾶσιν πρακτικοῦ συστήματος ἠθικῆς. Ἐνταῦθα ὅμως καλὸν ἴσως θὰ εἶνε, πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρεύνης τοῦ νεωτέρου ἀνθρωπισμοῦ, νὰ ρίψωμεν ἀναδρομικὸν βλέμμα καὶ διὰ βραχέων ἐπιπολήσωμεν ἱστορικῶς τὴν πρόοδον τῆς ἀρχῆς ταύτης εἰς ἣν ὁ ἀνθρωπιστὴς ἀγειρίζεται. Ἀντιπαρέρχόμενοι, ὡς μυθικὰς τὰς παραδόσεις τοῦ Χρυστοῦ Λιῶνος (αἵτινες ὅμως δεικνύουσι τοῦλαχιστον ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ ἡμέρου καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὑπῆρχεν ἐν λίαν ἀρχαίαις χρόνοις), εὐρίσκουμεν τὴν πρῶτην ὀρισμένην διδαχὴν τῆς πρὸς πᾶν ἔμψυχον ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας ἐν ταῖς διδασκαλίαις τοῦ Βουδδᾶ, περὶ τὰ πεντακόσια ἔτη πρὸ τῶν χριστιανικῶν χρόνων. "Ἐκεῖνος ὅστις εἶνε ἡμέρος—λέγει ὁ βουδδιστικὸς κανὼν—δὲν φονεύει· ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶνε ἀφθαρτος." Ὁ Βουδδᾶς αὐτός, ἐν ταῖς παραδόσεσι ταῖς συλλεχθείσαις περὶ τὸ ὄνομά του, παρίσταται ὡς κηρύσσων τε καὶ ἐκτελῶν τὸ παράγγελμα "ἀγάπα πᾶν ὅ,τι ζῇ" μαλονότι αἱ ἀναγεννητικαὶ ἐπιδράσεις τῆς πίστεως φαίνονται πως ἀμβλυθεῖσαι καὶ περιορισθεῖσαι, ἐν τῇ μεταγενεστέρῃ βουδδιστικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ ἀπεγνωσμένης καὶ ἀπαισιοδόξου συλλήψεως τῆς ζωῆς καὶ ὑπὸ ὑπερβολικῆς τάσεως εἰς ἐκκλησιαστικὰς τελετάς. Σχεδὸν σύγχρονον πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ Βουδδισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ φέρον μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς αὐτὸν ἐν πολλαῖς τῶν θεωριῶν του, ἦτο τὸ σύστημα τὸ καθιερωθὲν ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα ἐν τῇ Δύσει, ὅπερ, καίπερ, βασιζόμενον ἐπὶ θρησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν μᾶλλον ἢ ἀνθρωπιστικῶν θεμελίων, περιελάμβανε μεταξὺ τῶν παραγγελμάτων του τὴν ἐντολήν "μὴ φονεύσεις μηδὲ βλάβεις ἀθῶον ζῶον," ἐνῶ ἡ θεωρία τῆς μετεμψυχώσεως, ἧτις ἀπετέλει ζωτικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ Πυθαγορείῳ, ἐπίσης καὶ ἐν τῇ βουδδιστικῇ φιλοσοφίᾳ, θὰ ἐπεξέτενε βεβαίως τὴν ἀνθρωπίνου συμπαθείας δημιουργοῦσα κρίκιν οὐ μόνον μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ἀνθρώπου γένους καὶ τῆς λοιπῆς ἔμψυχου φύσεως.

Ἐὰν ἡ διδασκαλία τοῦ Πυθαγόρα ἦσκησε πολλὴν μόνιμον ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ κατόπιον ἐλληνικοῦ πνεύματος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἡμερότητας, φαίνεται ἀμφίβολον· ἀλλὰ τὸ φύσει ἡμέρον τῆς ἐλληνικῆς ἰδιοσυγκρασίας, ἐν συμπαραβιῇ πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν ἄλλων ἔθνων τῆς ἀρχαιότητος, πολλάκις ἐγένετο θέμα παρατηρήσεως καὶ μελέτης. Ὁ ἔλλην ἦσθάνετο ἐνστικτὸν τινα ἀπέχθειαν πρὸς τὴν ὁμότητα, τὴν αἱματοχυσίαν καὶ τὴν τυραννίαν—τὸ δὲ αἰσθημα τοῦτο τυγχάνει ἐκφράσεως ἐν πολλοῖς χωρίοις τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας, εἰκονίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ σημαντικοῦ γεγονότος ὅτι μεταξὺ τῶν βωμῶν τῶν ἐγερθέντων ὑπὸ τῶν ἀθηναίων πρὸς λιτρειάν τῶν διαφόρων θεοτήτων ἦτο καὶ εἰς ἀφιερωμένους εἰς τὴν Εὐσπλαγγίαν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἡμερότης αὐτὴ ἦτο καλαισθητικὴ μᾶλλον ἢ ἠθικὴ, καὶ ὅτι πολλὰ τρομερὰ παραδείγματα σκληρότητας καὶ καταθλίψεως ἠδύνατο νὰ μνημονευθῶσι περὶ τοῦ ἐναντίου ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. "Μεθ' ὅλην τὴν διανοητικότητα καὶ ὄλην τὴν ἀγχινοίαν αὐτῶν—λέγει πρόσφατος αὐθεντία *—οἱ ἔλληνες ἐστεροῦντο καρδίας. Ὁ ἀνθρωπισμὸς τῶν ἦτο σπασμωδικῶς οὐχὶ σταθερός. Ἡ τρυφερότης τῶν περιοριζέτο εἰς τοὺς φίλους καὶ τὴν οἰκογένειαν, καὶ δὲν περιελάμβανε ἰσπατισμῶν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἢ ἀνισχύρους δούλους. Οὐχ ἦττον ὅμως μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἐπικολογηθεῖσαν ἐξάπλωσιν τοῦ Πολιτισμοῦ, ὁ ἐλληνικὸς οὗτος

* Ὁμιλία περὶ "Συμπαθείας."

† "Ἀνθρωπίνῃ Φύσει," IX., 10.

* Ὁ Μαχάφης ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ "Κοινωνικὴ Ἑλλάς."

ἀνθρωπισμὸς κατέστη ἐναργῶς κυσμοπολιτικός, καὶ ἴσως εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν οἱ Ἑσσηνοὶ—ἡ περιέργος ἐκείνη ἑβραϊκὴ κοινότης ἧς ἡ ἱστορία εἶνε ἔτι καὶ νῦν εἰς τὸ στάδιον τῶν εἰκασίων—ᾧφείλε τι τοῦ ἐκτάκτως ἀνθρωπιστικοῦ καὶ εὐμενοῦς πνεύματος τῶν θεσμῶν τῆς. Εἰς τοὺς Ἑσσηνοὺς ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι πρῶτοι κατεδίκασαν βεβουλευμένως καὶ ἔνεκα ἀρχῆς τὴν ὑπαρξίν τῆς δουλείας. Ἦσαν δὲ οἱ Ἑσσηνοὶ κοινωνισταὶ τε καὶ φυτοφάγοι καὶ προυμάντευσαν, ἐφαρμόσαντες εἰς ἕκτακτον βαθμὸν, τινὰ τῶν κρατίστων χαρακτηριστικῶν τοῦ νεωτέρου ἀνθρωπισμοῦ, μολοντί ἦσαν ἀσκηταί. “Ἐξίκοιτο ἐν πολλοῖς—λέγει τις γράφων ἐν τῇ ‘Βρετανικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ’—εἰς τὸ ἀνώτατον ὕψος εἰς ὃ ἐξίκετο ὁ ἀρχαῖος κόσμος. Ἦσαν δίκαιοι, ἡμεροὶ, εὐμενεῖς καὶ πνευματικοί.”

Οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν φύσει πολλὰ ἦσαν ἡμεροὶ ἢ οἱ Ἕλληνες, τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ὡς κατὰκρητικῆς ἔθους συνισταμένης εἰς τὸ διατηρῆσαι, ἀπὸ πάσης θυσίας ὡς πρὸς τὴν καθύλου χαρακτῆρα τῶν, ὑψηλὸν βαθμὸν προσωπικοῦ θάρρους καὶ σκληραγωγίας ἧς τιπικὸν παράδειγμα πρόκειται Κάτων ὁ τιμητῆς ὅστις, οἰαδιήπιτε καὶ ἂν ὑπῆρξαν αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ του, βεβουλεύματα δὲν διεκρίνετο ἐπὶ ἡμερότητι. Αἱ δύο πληγαὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἦσαν τὸ σύστημα τῶν δούλων, καὶ οἱ τῶν μονομάχων ἀγῶνες. Τὸ δεύτερον τοῦτο κακὸν ἰδίως ἦτο πηγὴ φοβερᾶς σειρᾶς ἀλγηδόνων ἀνθρώπων τε καὶ ζώων, καθ’ ἧς ἡ ἀπαθὴς στωικὴ φιλοσοφίᾳ ἦτις δύναται νὰ κληθῆ θρησκεία τῆς ἀρχαιοτέρας Ἀυτοκρατορίας, δὲν εἶχε τὴν θέλησιν ἢ τὴν δύναμιν νὰ διομαρτυρηθῆ. Ἐν τούτοις παρὰ πᾶσαν τὴν νουσηρὰν ταύτην κηλίδα τοῦ ἀμφιθεάτρου, καὶ τὴν ἐντεῦθεν προκύπτουσαν ἐξαχρείωσιν, αὐτὴ αὕτη ἡ μεγάλη ἕκτασις τῶν Ῥωμαϊκῶν κτήσεων συνεπήγαγε συναίσθησιν ἀδελφότητος καὶ ἰσότητος λαβούσαν ὑπόστασιν ἐν τῷ ἀνθρωπιστικῷ φρονήματι καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπιστικῇ νομοθεσίᾳ ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάστασιν τῶν δούλων, πρὶν ἔτι ἡ ἐπίδρασις τοῦ χριστιανισμοῦ καταστῆ αἰσθητή. Ὁ περίφημος στίχος τοῦ Τερεντίου

Homō sum; humani nihil a me alienum puto

ἦτο ὁ πρόδρομος πολλῶν ἀνθρωπιστικῶν αἰσθημάτων ὅσον ἀφορᾷ τὸ τε ἀνθρώπινον γένος καὶ τὴν κατωτέραν αὐτοῦ δημιουργίαν, ἅτινα δύναται τις νὰ εὖρη διεσπαρμένα ἀνά τὰ ἔργα τοῦ Λουκρητίου, τοῦ Κικέρωνος, τοῦ Βιργιλίου, τοῦ Ὀβιδίου καὶ πάντων τῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου. Ἄλλ’ ἐπεφυλάσσετο δυσὶ φιλοσόφοις τοῦ πρώτου αἰῶνος νὰ κηρύξωσιν ὁ μὲν λατινιστὴς ὁ δὲ ἑλληνιστὴς, ἐν πληρεστέρα καὶ συνεπεστέρα μορφῇ τὴν διδασκαλίαν τῆς συμπαθείας. Τὰ ἠθικὰ συγγράμματα τοῦ Σενέκα, καὶ ἰδίως τὸ περὶ Ἐπιεικείας, ἦσαν κατὰ μέτρον ἀνθρωπιστικοῦ αἰσθήματος. Κατεδίκασε τὴν τραχύτητα τῶν κυρίων πρὸς τοὺς δούλους, τὴν ἀπάνθρωπον συμπεριφορὰν πρὸς τοὺς ἐγκληματίας, τὰς φρικαλεότητας τοῦ Κολοσσαίου καὶ τὴν σκληρὰν λαιμαργίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς τραπέζης. Ὁ Πλούταρχος, ἀναπτύσσων περαιτέρω τὴν αὐτὸν συλλογισμὸν ἐπραγματεύθη τὸ ὅλον θέμα τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα μετὰ τρυφερότητος καὶ βαθυνοίας ἦτις πολλὴν ὑπερέχει τοῦ συνηθούς φρονήματος τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. “Πισανῶς ἦτο—λέγει ὁ Δέκυς—ὁ πρῶτος συγγραφεὺς ὁ θερμότερα πυνηγορήσας ὑπὲρ φιλανθρωπίας πρὸς τὰ ζῶα, ἐπὶ τῆς εὐρείας βάσεως καθολικῆς εὐδοκίας κατ’ ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν πυθαγόρειον θεωρίαν τῆς μετεμψυχώσεως. Προβάλλει τὴν σπουδαιότητα τοῦ καθήκοντος τούτου μετὰ ἐμφάσεως καὶ λεπτομερείας ἦτις οὐδαμοῦ τῶν χριστιανικῶν συγγραμμάτων ἐπὶ δεκαεπτὰ τοῦλάχιστον αἰῶνας δύναται ἐπαρκῶς νὰ παραλληλισθῆ.”

Τοῦτο ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἤσκησεν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπικῆς ἠθικῆς. Ἡ ἀποτυχία τῶν μὴ χριστιανῶν φιλοσόφων περὶ τούτων τῶν κλάδων τῆς ἠθικῆς ἐπιστήμης καθὼς καὶ περὶ ἄλλους, ᾧφείλετο οὐχὶ εἰς ἑλλειψιν προσωπικῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν ἀνικανότητα τοῦ παρασχεῖν ἡμεσον ἐλατήριον καὶ ἐπιταχυντικὴν

ἀρμήν, τοῦθ’ ὅπερ θὰ καθίστα τὸν ἀνθρωπισμὸν ἰδιότητα οὐχὶ τῶν ὀλίγων ἐκλεκτῶν ἀλλὰ τῶν ἦττον εὐπαιδευτῶν πολλῶν. Τὴν ἀρμήν ταύτην παρέσχεν ἡθικῶς, μέχρι τινός, ἡ ἐμφάνισις θρησκείας ἦτις, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐγένετο εὐαγγέλιον ἀγάπης, εἰρήνης καὶ εὐδοκίας, εἰ καί, ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ζῶα, ὑπῆρξε πολλῶ ἦττον τῆς ἠθικῆς τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ Πυθαγόρου φιλελευθέρα καὶ συνεπῆς. Ἡ ἱερότης τῆς ἀνθρωπικῆς ζωῆς, ἀποτελοῦσα μίαν τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ἦτο στοιχεῖον ἀγαθὸν εἰς τὴν κατάργησιν ἢ μετρίασιν πολλῶν ἀνθρωπίνων δευῶν. Ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὰ πρῶτα στάδια αὐτῆς τοῦλάχιστον, οὐδαμῶς ἐπένευσεν εἰς τὴν βαρβαρότητα τοῦ πολέμου καὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἐνῶ ἀφ’ ἐτέρου αὐστηρῶς κατεδίκασε τὴν παιδοκτονίαν τὴν ὅσον γενικῆς χρήσεως οὐσαν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἐμύχθησε δὲ νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν κατάστασιν τῶν δούλων καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀναγνωρίσασα τὴν φύσει ἰσότητα πάντων τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων. Ὁ θεσμὸς τῶν νοσοκομείων ἐν τῇ Δύτει, ᾧφείλεται εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐπίδρασιν, ἡ δὲ φιλανθρωπία, καίπερ μὴ οὐσα ἀγνωστος εἰς τὸν προχριστιανικὸν κόσμον, ὁργανίσθη ἡθικῶς καὶ ἐφηρμόσθη ὡς οὐδέποτε πρότερον, καὶ δὴ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχῶν αἰτινῶν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν αἰδῶ πολλῶν ψευδελημῶν τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. “Τινὲς τῶν πατέρων—λέγει ὁ Δέκυς—ἐκήρυττον ὅτι ἡ φιλανθρωπία ἦτο ἔργον οὐχὶ ἐλέους ἀλλὰ δικαιοσύνης, ἰσχυρίζοντο ὅτι πᾶσα ἰδιοκτησία βασιίζεται ἐπὶ σφετερισμῷ, ὅτι ἡ γῆ δικαιοῦματι εἶνε κοινὴ τοῖς πᾶσι, καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀξιώσῃ πλεονασμα τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς, εἰμὴ ὡς διαχειριστῆς ἄλλων” (Ἱστορία τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠθικῆς Β’, 86). Τέλος ἡ μεγίστη καὶ μάλιστα ἀδιαφιλονείκητος ἐκδούλευσις ἦν ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία παρέσχεν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἦτο ἡ κατάργησις τῶν ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ ἀμφιθεάτρῳ ἀγῶνων μεθ’ ὧν τῶν παρομαρτυσῶν αὐτοῖς φρικαλεοτήτων καὶ τῆς αἰματοχυσίας.

(ἔκτεται συνέχεια.)

Αἱ ἐκδικήσεις τῆς Ἱστορίας.—Πᾶσα μεταρρυθμίσις ἀρχίζει τὴν πρωτοβουλία μίας δρακὸς ἀνθρώπων καὶ ἐὰν ἐν τῇ προτεινομένῃ μεταρρυθμίσει ἐνοικῆ ἰδέα ζωῆς, ἡ δρᾶξ αὐξάνει μέχρις οὗ μετατραπῆ εἰς μεγάλην ὁμάδα ἀνθρώπων καὶ τέλος εἰς πλειονότητα. Ἐν Ἀμερικῇ οἱ ὀλίγοι ἐξαναστάτες κατὰ τῆς δουλείας ἐθεωροῦντο ταραξίαι καὶ λυμεῶνες καὶ κατεδιώχθησαν ἀγρίως. Ἐν τούτοις ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου οἱ ταραξίαι ἐκείνοι ἀνεγνωρίσθησαν ὡς οἱ καταργηταὶ τῆς δουλείας. Πάντοτε οὕτω συνέβη, ἐκείνο ἀκριβῶς ὑπὲρ μίαν πλειονοψηφία στιγματίζει ὡς προκαλοῦν “διατάραξιν τῆς τάξεως,” μίαν μειονοψηφία θεωρεῖ ὡς ἀνακλήρῃ μὴ μὲν ἀρχῆς. Οὐχὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ’ ὁ χρόνος μόνος καθιερώνει ἢ καταργεῖ αὐτήν. Ποιὰ τις “διατάραξις” εἶνε ἀναπόφευκτος, ἀλλὰ ἡ ἐντεῦθεν πρόσκαιρος ἀνησυχία εἶνε προτιμωτέρα τοῦ στραγγαλισμοῦ τῆς ἀνθρωπικῆς γνώμης. Ἐὰν ἡ γνώμη εἶνε ἰσφαλεμένη ὁ χρόνος θὰ τὴν καταργήσῃ. Μόνη ἡ Ἀλήθεια νικᾷ, οὐδέποτε τὸ ψεῦδος. Ἐὰν ἡ γνώμη εἶνε ὀρθὴ ὁ χρόνος θὰ τὴν στεφανώσῃ, μεγάλη δὲ ἔσται ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα τῶν ἰδόντων τὴν ὀρθότητα αὐτῆς πρὸ τῆς στήψεως τῆς. Τίς ἤκουσε ποτὲ ἦτταν τῆς Ἀληθείας, τοῦ πεδίου ἀφηναιμένου ἐλευθέρου; Εἶνε φρόνιμον, εἶνε ἐγγήσις προόδου καὶ εὐημερίας νὰ συντριβῶμεν τὴν προφήτην σήμερον καὶ νὰ ἀνεγείρωμεν αὐτῶ μνημεῖον ἀβίου, ὅτε θὰ σκεπτόμεθα ὅπως αὐτὸς ὁ ὕψ’ ἡμῶν πρῶτην συντριβὴν εἶνε εὐκολὸν νὰ εἴπῃ ἡ δεῖνα ἐποχὴ ὅτι συντριβὴν μόνον φαύλους καὶ ταραξίαις ἀλλὰ ἴσχυται βραδύτερον ἄλλη ἐποχὴ ἦτις ἀνατρέπει τὴν ἐτυμηγορίαν καὶ ἀποθεώνει ἐκείνους τοὺς ὁποῖους αἱ πρυγενέστεροι ἐστιγματίσαν ὡς φαύλους καὶ ταραξίαις. Οὐδέποτε θὰ ἀνευρεθῆτο ἰσραηλῆτις τις ἐξ ἐκείνων οἵτινες τῇ ἐσπέρα τῆς πρώτης Μεγάλης Παρασκευῆς ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι ἡ ἰσραηλικὴ κοινωσία ἀπεκαθάρθη συντριψάσα ἕνα βλάσφημον Ἰσραηλίτην, καὶ θορυβοποιὸν—οὐδέποτε θὰ ἀνευρεθῆτο ὅτι βραδύτερον ἡ κοινωσία θὰ ἐθεάρε τὸν μαρτυρικῶς θανατωθέντα κακοποιὸν Ἐκείνον, ὡς τὸν Σωτῆρα αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ἄνα Βέσαντ.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ.

[Ἡ σελὶς αὕτη θὰ δημοσιεῖται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοὺς χαρακτηρι-
ρισμοὺς οὓς ὁ ἄγγλος συνεργάτης μας ἀναλαμβάνει νὰ διδῇ ἐπὶ
ἀμοιβῇ τεσσάρων φράγκων ἀνὰ ἑκάστην λέξιν. Ἀπὸ τοὺς συνδρο-
μητὰς τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ δέχεται τὸ ἥμισυ, εἰς πᾶν δὲ μέλος τῆς Βιοσο-
μικτῆς Ἑταιρείας δίδει χαρακτηρισμὸν ἐξ ἑκατὸν λέξεων δωρεῶν ἑκατὸν
μόνον. Πᾶς χαρακτηρισμὸς δύναται νὰ περιλαμβάνῃ καὶ ἀπαντήσεις
εἰς ὀρισμένα ἐρωτήματα ὑποβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ζητοῦτος. Αἱ φωτο-
γραφίαι δὲν ἐπιστρέφονται ἐκτὸς ἐὰν εἴνε ἐπὶ λεπτοῦ χάρτου καὶ
μικροῦ σχήματος. Ὁ ζητήσας τρεῖς χαρακτηρισμοὺς ἐντὸς τοῦ
αὐτοῦ ἔτους λαμβάνει δωρεῶν ἄλλον ἕνα. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἐννοεῖται δὲν
ἐγγυᾶται τὰ γραφόμενα τοῦ φυσιολογιστοῦ καὶ ὡς χρησμοὺς, καὶ
πρέπει ὁ λαμβάνων αὐτὰ νὰ τὰ σταθμίσῃ κατὰ τὴν ἀξίαν των, καὶ νὰ
τὰ θεωρῇ ὡς νύξεις χωρὶς νὰ δεσμεύῃ τὴν κρίσιν του.]

Ἰωάννης Μ.—Ἡ φυσιολογία αὕτη δεικνύει φύσιν πλήρη
στοργῆς καὶ συμπαιθείας, προσεγγίζει βαθύνοια, αἰσθημάτων δὲ τοι-
αῦτα οἷα πολλάκις ἐπιβαρύνουσι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πρόοδον·
πολλάκις δηλαδὴ ἐπιτείνει ἵνα τὰ αἰσθημάτων του κατισχύωσι
τῆς κρίσεώς του. Εἶνε φύσις ἔχουσα τάλαντον καὶ δεξιότητα
καὶ οὐ μικρὰν φιλολογικὴν δυνάμιν· ἔχει πολὺ τὸ μαντευτικὸν
καὶ πολλάκις συγχράται τῷ ἀοράτῳ κόσμῳ. Ἀκριβῶς νῦν
μεγάλῃ προσοχῇ ἀπαιτεῖται ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑγίαν του ἥτις
ὑπόκειται εἰς προσβολὰς. Τὰ σημεῖα δεικνύουν δοκιμασίας, καὶ
οἰκονομικὰς δυσχερείας· ἔστω λίαν προσεκτικὸς εἰς τὰς δυσσο-
ληγίας του καθ' ὅλον τὸ τρέχον ἔτος.

Ἀνδρέας Γ.—Φύσις ἀγαστὴ καὶ εὐάρεστος, ἀλλ' ἀγαπᾷ νὰ
σαρκάζῃ ἐνίοτε· ἔχει πολὺν προσωπικὸν μαγνητισμὸν καὶ δύ-
ναμιν ἑλκτικὴν· ἡ φυσιολογία του δεικνύει ἀβρότητα καὶ
καλλιτεχνικὸν τάλαντον καὶ οὐ μικρὰν δεξιότητα· εἶνε ὄξυς
παρατηρητῆς καὶ δεκτικὸς μεγάλων ἐμπνεύσεων· εἶνε νοῦς
κατηρητισμένος· Ἡ ὑγία του ἀπαιτεῖ μεγάλην προφύλαξιν,
διότι ὑπόκειται εἰς αἰφνιδίως προσβολὰς. Μᾶλλον ἐννοεῖται
ὑπὸ τῆς τύχης καὶ ἐπιτυχάνει εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις του.
Εἰς δοσοληψίας δὲν ἀπατᾶται καὶ πάντοτε κατορθώνει ὄφελος
ἐξ αὐτῶν. Ἐργηγορεῖ καὶ δράττεται τῶν ψυχολογικῶν στιγμῶν.
Ἀκριβῶς νῦν αἱ ὑποθέσεις του εὐρηται εἰς ἀνωμαλίαν οὐ μι-
κράν, καὶ ἀπαιτοῦσι μεγάλην περίσκεψιν πρὸ τοῦ ληφθῆναι οἰαδί-
ποτε ἀπόφασιν, διότι αἱ συνέπειαι ἔσονται σπουδαῖαι ὅσον ἀφορᾷ
τὴν μέλλουσαν τύχην του. Ἀκριβῶς νῦν εὐρίσκεται εἰς τὰ πρό-
θυρα νὰ θεμελιώσῃ μέλλον, καὶ ὀφείλει νὰ βαίνῃ μὲ ἐπιφύλαξιν.

Νικόλαος Β.—Ἡ φυσιολογία αὕτη δεικνύει φύσιν ἰδιόρ-
ρυθμον, ἀλλὰ κεκτημένην μεγάλην ἰκανότητα καὶ οὐ μικρὰς
διανοητικὰς δυνάμεις. Ὑπόκειται εἰς παρεξηγήσεις ἐκ μέρους
τῶν ἄλλων εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου του. Ἐχει μουσικὸν τάλ-
αντον καὶ θὰ ἐπετύχαιεν εἰς τὸ ἄσμα· Ἀγαπᾷ νὰ ταξειδεύῃ.
Εἶνε ὀπωσοῦν ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὰς σχέσεις του. Τῷ ἐπιφυ-
λάσσονται δοκιμασίαι ἅς θὰ ὑπερνικήσῃ. Τὰ σημεῖα δεικνύουν
αἰφνιδίως μεταβολὰς καὶ ζημίας ἐν τε τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ οἰκο-
γενειακῇ σφαίρᾳ. Ἡ παρούσα περίοδος τοῦ βίου του εἶνε
κάπως δυσχερὴς καὶ δοκιμαστικὴ καὶ ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ
καὶ προφύλαξις καθ' ὅλον τὸ τρέχον ἔτος ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ
οἰκονομικὰ ζητήματα διότι ἀπειλοῦνται ζημίαι. Ἀπεχέτω πάσης
ἐπιχειρήσεως ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἰατρὸς Δ.—Ἡ φύσις αὕτη εἶνε ἐκλεκτὴ καὶ ἐμπλεως πόθων.
Ἐχει πολλὰς ἐμπνεύσεις καὶ κέκτηται ἀρίστην δυνάμιν ἐκφρά-
σεως καὶ πολὺ τάλαντον. Πολὺ φιλόδοξος. Οἱ στοχασμοὶ
του ἵπτανται πολὺ ἰψηλὰ καὶ πάντοτε ἀτενίζουσιν εἰς σφαίρας
σπουδαίων πραγμάτων. Ἀγαπᾷ τὰ μόνιμα καὶ ποθεῖ ἵνα αἱ
προσπάθειαι του ἐκτιμῶνται πολὺ. Ἰδιοσυγκρασία ἰδιόρρυθμος
καὶ παράδοξος. Δὲν ἔχει ἰκανὴν ἁρμονίαν ὥστε τὸ ἔνδον αὐτοῦ
νὰ δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὰς εἰδικότητας αὐτοῦ. Σκέπτεται πάρα
πολὺ πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀνεπαρκῶς πρὸς τὰ ἔσω, κατὰ συνέπειαν
δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πνεύματος· ἐντεῦθεν
δὲν ἐπιτυγχάνει τὴν πραγματικὴν εὐδαιμονίαν εἰς ἣν δικαιούται
λόγω τῶν φυσικῶν του χαρισμάτων. Μεγάλῃν προσοχῇ δέον

νὰ καταβάλλῃ κατὰ τοὺς τρεῖς προσηχεῖς μῆνας ὅπως ἀποφεύγῃ
ὑποβολὰς ἔξωθεν.

Κωνσταντῖνος Π.—Ἀκριβῶς ἰδιόρρυθμος φύσις. Ἐχει μεγά-
λην ἀποφασιστικότητα· εἶνε πολὺ ἐπίμονος καὶ ἀγαπᾷ νὰ κτι-
σχύῃ εἰς ὅλα. Πολὺ συντηρητικὸς. Ἀγανακτεῖ εὐκόλως καὶ
ἔχει ἰσχυρὰ πάθη· Ἐντούτοις εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του
ὑπάρχει κάτι τι μέγα, ὅπερ θὰ ἐξεδηλοῦτο ἐὰν τὸ πνευματικὸν
μέρος τῆς ἰδιοσυκτασίας του εὕρισκεν εὐκαιρίαν νὰ κατισχύσῃ.
Τρέφει πολλὴν δυσἀρέσκειαν πρὸς τὰς παρούσας συνθήκας τοῦ
βίου του· Στερεῖται ἁρμονίας καὶ εἰρήνης· Εἶνε πολὺ φιλό-
δοξος καὶ τῷ ἐπιφυλάσσονται δοκιμασίαι, καὶ ἐὰν δὲν καταβάλλῃ
μεγάλῃν προσοχῇ θὰ ὑποστῇ συχνάκις ἀτυχίας καὶ αἰφνιδίως
τρικυμίας. Τὰ σημεῖα δεικνύουν μεγάλην ἀνησυχίαν καὶ πολλὰ
δυσάμειτα καθ' ὅλον τὸ τρέχον ἔτος, ἀλλὰ ἐπιφυλάσσεται αὐτῷ
νίκη κατὰ πάντων τῶν προσκομμάτων του ὑπὸ τὸν ὕρον νὰ προ-
σέχῃ παρὰ πολὺ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους.

Φωκίων Κ.—Φύσις ἔξοχος ἐκλεκτὴ καὶ εὐαίσθητος. Ἐκ-
τακτα προσόντα· Τρόποι λίαν λεπτοὶ καὶ ἄβροϊ· Καλαισθησία
καὶ πολλὴ καλλιέργεια νοῦ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προὐρι-
σται νὰ εἰσελθῇ εἰς ὑψηλὰς σφαίρας καὶ νὰ διαδραματίσῃ
σπουδαῖον μέρος ἐν τῷ βίῳ· Εἶνε κάπως εὐμετάβλητος ἐνίοτε
ἀλλὰ πλήρη στοργῆς καὶ συμπαιθείας. Ἰδιόρρυθμος ὀπωσοῦν
καὶ ἀγαπᾷ πολὺ νὰ κατισχύῃ· Ἐχει ἐμπνευσιν, κέκτηται δὲ
πάντα τὰ ἐφόδια τὰ τείνοντα νὰ τὴν εἰσαγάγῃ εἰς στάδιον
λίαν εὐδόκιμον, ἀλλ' εἶνε λίαν ἀνυπόμονος καὶ εὐκόλως ἀπελπί-
ζεται. Ἀκριβῶς νῦν τὰ πράγματά του εἶνε εἰς ἀνωμαλίαν οὐ
σικράν, ἀλλὰ αἱ ἐνδείξεις εἰσὶν εὐέλπιδες καὶ προμηνύεται
εὐάρεστος διευθέτησις. Θὰ νυμφρευθῇ νέος καὶ ὁ γάμος του θὰ
εἶνε ὀλβιος· Θὰ διαπρέψῃ εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν,
ἢ εἰς οἰονδήποτε ἔργον καλλιτεχνικοῦ χαρακτήρος καὶ ἀπαιτοῦν
δεξιότητα καὶ κρίσιν. Ἐξεῖ πολλοὺς θαυμαστάς, ἀλλ' ὡς πρὸς
τοῦτο ὀφείλει νὰ βαδίσῃ μὲ περίσκεψιν καὶ ἐπιφύλαξιν. Ἀπε-
χέτω κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἄν κάμῃ χρῆσιν τῶν
ἰκανότητων του, ἡ εὐδοκίμησις του ἔσται μεγάλη.

Ἰωάννης Π.—Ἀναποφάσιτος, εὐμετάβλητος καὶ κάπως
ἰδιόρρυθμος, ἀλλ' ὅμως κέκτηται ἰκαυότητα οὐ μικρὰς καὶ
μόνον στερεῖται τὸν τρόπον καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ νὰ θέσῃ τὰς
ἰκανότητας αὐτοῦ εἰς ἐνέργειαν. Δὲν ἔχει θάρρος καὶ δυσπιστεῖ
τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ τῷ ἐπιφέρει πολλὰ ἀτυχήματα καὶ
ἀπρόκλιτους μεταβολὰς ἐνίοτε. Θὰ κατάρθωνε πολλὰ καὶ θὰ
καθίστατο ὀλβιος ἐὰν ἐνώσει τὸν ἑαυτὸν του ὀρθῶς, ἐὰν ἠδύνατο
νὰ δρᾷ ἐν ἁρμονίᾳ, καὶ ἐν συζεύξει πρὸς τὸν ἐνδύτερον ἑαυτὸν
του. Ὑπόκειται εἰς ἰδιαιζόντα νοσήματα καὶ εἰς πολλὴν ἐνίοτε
ἀδυναμίαν, τοῦθ' ὅπερ φαίνεται κληρονομικὸν ἀπὸ ἀμφοτέρων
τοῦς γονεῖς. Τὰ σημεῖα δεικνύουν φυματίωσιν ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ
καὶ πολλὴν ἀνωμαλίαν ὑποθέσεων ἀκριβῶς νῦν. Ἀπαιτεῖται ἐπο-
μένως μεγάλη προσοχὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑγίαν. Κατὰ πᾶσαν πι-
θανότητα τὰ πράγματά του θὰ λάβουν ἐννοικὴν τροπὴν ὅσον οὕτως.

Δημοσθένης Π.—Ἡ φυσιολογία αὕτη δεικνύει φύσιν εὐέλ-
πιδα καὶ σπουδαίαν. Κέκτηται τάλαντον καὶ ἰκανότητα πολλῶν
εἰδῶν. Ἰσόρροπος ἰδιοσυγκρασία. Ἀγαπᾷ τὴν οἰκογενειακὴν
ἔστιαν καὶ τὰς ἀναμνήσεις τῆς. Πολὺ εἰλικρινὴς εἰς τε τὸν
ἔρωτα καὶ εἰς τὴν φιλίαν. Ἀποδείκνυται φίλος ἀληθινὸς ἐν
ταῖς ἀτυχίαις καὶ ἀνάγκαις τῶν φίλων του· Ἐχει ἐμβρίθειαν
καὶ ἐπιμελῆ κρίσιν καὶ οὐ μικρὰν προνοητικότητα. Εἶνε κάπως
προφητικὸς καὶ ἀγαπᾷ τὰ μύχια τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ βίου.
Ἐχει μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ πολλὴν πρωτοτυπίαν.
Ἐξεῖ πολλοὺς φίλους καὶ ἔσται εὐδαίμων. Τὰ σημεῖα δεικνύουν
φαιεὼν μέλλον καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σπουδαῖον εἰς μετα-
βολὰς καὶ νέας ἐπιχειρήσεις. Ἐχει λαμπρὸν συνείρμον ἰδεῶν
καὶ καλλιτεχνικὰς δυνάμεις. Θὰ ἐγίνετο ἄριστος φωτογράφος.

Ὁ πυθαγορεὺς τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ.